

Opetusministeriön, Opetushallituksen ja lääninhallitusten tehtäväjaon kehittäminen

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:40

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä.

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar.

Opetusministeriön, Opetus- hallituksen ja lääninhallitusten tehtäväjaon kehittäminen

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:40

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö / Undervisningsministeriet

Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto / Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen

Meritullinkatu / Sjötullsgatan 10

PL / PB 29, 00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/julkaisut/index.html>

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet, 2004

ISBN 952-442-848-2 (nid./htf)

ISBN 952-442-849-0 (PDF)

ISSN 1458-8102

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä/

Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2004:40

Kuvailulehti

Julkaisija
Opetusministeriö

Julkaisun päivämäärä
17.12.2004

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Delegointityöryhmä Puheenjohtaja: Arvo Jäppinen Sihteerit: Kirsi Lähde, Kaija Suorsa-Aarnio, Matti Vaska, Susanne Lahti	Julkaisun laji Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä
	Toimeksiantaja Opetusministeriö
	Toimielimen asettamispvm 11.12.2003

Julkaisun nimi (myös ruotsinkielinen)
Opetusministeriön, Opetushallituksen ja lääninhallitusten tehtävänjaon kehittäminen
(Utveckling av arbetsfördelningen mellan undervisningsministeriet, Utbildningsstyrelsen och länsstyrelserna)

Julkaisun osat Muistio + liite

Tiivistelmä

Työryhmän tehtävänä on ollut opetusministeriön, Opetushallituksen ja lääninhallitusten tehtävänjaon kehittämiseksi

- 1) tehdä ehdotukset eräiden opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osaston, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston ja ministeriön erillisten yksiköiden operatiivisten tehtävien järjestämisestä;
- 2) selvittää tehtävien järjestämisen vaikutukset opetushallinnon organisaatioon sekä opetushallituksen ja lääninhallitusten työnjakoon; sekä
- 3) valmistella tarvittavat muutokset säädöksiin, henkilöstö- ja muihin resursseihin sekä yhteistyöjärjestelyihin.

Työryhmä toteaa, että valtaosa päätöksenteosta ja tehtävistä, jotka Opetusministeriöstä on ollut mahdollista delegoida, on jo delegoitu. Opetusministeriöstä on siirretty viime vuosina runsaasti toimeenpanotehtäviä ja päätöksentekoa ministeriön toimialaan kuuluville koulutuksen järjestäjille, virastoille, laitoksille, järjestöille, yksityisoikeudellisille yhteisöille ja asiantuntijaelimille.

Työryhmä katsoo, että nykyinen valtionosuusasioiden työnjako on toimiva eikä esitä siihen muutoksia.

Työryhmä esittää delegoitavaksi valtionavustuspäätökset, jotka koskevat saamen kielen ja saamenkielistä kunnallista perusopetusta, lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta, eräiden teosten laadinta- ja hankintamenoja, tieteen tukemisesta aiheutuvia eräitä menoja, yhteispohjoismaista kirjastoautotoimintaa, tietoyhteiskuntaohjelmaan liittyviä valtionavustuksia museoille, sekä kulttuuriperinteen tallentamista ja tutkimista.

Työryhmä esittää oppilaitosten, kirjastojen ja liikuntatoimen perustamishankkeita sekä muita toimitiloja ja varustamista koskevien asioiden siirtämistä pääosin lääninhallitukseen. Liikuntapaikkojen ja koulutuskeskusten kehittämis- ym. tehtävien resurssit esitetään arvioitavaksi myöhemmässä vaiheessa.

Työryhmä esittää, että EU-rakennerahastohankkeiden valmistelu- ja päätöksentekomenettelyyn ei tehdä nykyisellä ohjelmakaudella muutoksia. Opetusministeriössä tehtävien hankepäätösten mahdollista delegointia tarkastellaan ohjelmakauden vaihtuessa. Lähialuehankkeiden ja Interreg-hankkeiden koordinoinnista esitetään, että arvioidaan lähialuetoi-minnan vaikuttavuutta ennen nykyisen ohjelmakauden päättymistä. Lisätään tiedon vaihtoa ja yhteistyötä opetusministeriön, Opetushallituksen ja lääninhallitusten kanssa, suositaan laajakestoisia ja -kantoisia kehittämishankkeita, tehostetaan yhteistyötä naapurisuohjelmien ja -hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä hyödynnetään Agenda 2007 rakennerahastojen valmistelutyöryhmää toimintojen valmistelussa.

Työryhmä esittää eräitä tietohallinnan ja tietotuotannon toimintaa tehostavia ja toiminnan avoimuutta lisääviä kehittämistoimenpiteitä.

Työryhmä ehdottaa, että erivapauden myöntämistä koskevat säännökset kumotaan perusopetuslaista (628/1998), lukiolaista (629/1998) ja taiteen perusopetuksesta annetusta laista (633/1998). Kelpoisuutta ja erivapauksia koskevat kysymykset ammatillisen koulutuksen, aikuiskoulutuksen sekä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan alueilla eivät ole delegoimalla hoidettavissa. Työryhmä ehdottaa, että Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Koulutuksen arviointineuvoston yhteistyötä tiivistetään asettamalla neuvostoille yhteinen sihteeristö vuoden 2008 alusta. Uudistus edellyttää, että arvioinnin järjestämisestä koulutuksen kaikilla tasoilla säädetään yhteinen lainsäädäntö. Työryhmä katsoo, että Come-nius-hankkeiden kansallisen tuen vuotuisesta tasosta tulee sopia etukäteen tulosneuvotteluissa opetusministeriön kanssa. CIMOn ja Opetushallituksen yhteistyötä tulee lisätä erityisesti Leonardo da Vinci -ohjelman ja Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen kansainvälistymistoimintojen välillä. Työryhmä ehdottaa, että ennen koulutustoimikuntien toimikauden päättymistä 2007 arvioidaan koulutuksen ja työelämän vuorovaikutuksen organisointi. Arviointitulosten pohjalta tehdään tarvittavat toimenpiteet koulutustoimikuntajärjestelmän uudistamiseksi.

Avainsanat (asiasanat)

valtionosuus, valtionavustus, perustamishankkeet, EU-rakennerahastohankkeet, tietohallinta ja tietotuotanto, erivapaus, Korkeakoulujen arviointineuvosto, CIMO, koulutustoimikunnat

Muut tiedot

Sarjan nimi ja numero Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2004:40	ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-848-2 (nid.) 952-442-849-0 (PDF)	
Kokonaissivumäärä 50	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Yliopistopaino	Kustantaja Opetusministeriö		

Presentationsblad

Utgivare
Undervisningsministeriet

Utgivningsdatum
17.12.2004

Författare (uppgifter om organets namn, ordförande, sekreterare) Delegeringsarbetsgruppen Ordförande: Arvo Jäppinen Sekreterare: Kirsi Lähde, Kaija Suorsa-Aarnio, Matti Vatka, Susanne Lahti		Typ av publication Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar	
		Uppdragsgivare Undervisningsministeriet	
		Datum för tillsättande av organet 11.12.2003	Dnr 51/043/2003
Publikation (även den finska titeln) Utveckling av arbetsfördelningen mellan undervisningsministeriet, Utbildningsstyrelsen och länsstyrelserna (Opetusministeriön, Opetushallituksen ja lääninhallitusten tehtävänjaon kehittäminen)			
Publikationens delar Promemorior och bilaga			
Sammandrag Arbetsgruppen skulle i syfte att utveckla uppgiftsfördelningen mellan undervisningsministeriet, Utbildningsstyrelsen och länsstyrelserna 1) lägga fram förslag till ordnande av vissa operativa uppgifter vid undervisningsministeriets utbildnings- och forskningspolitiska avdelning och kultur-, idrotts- och ungdomspolitiska avdelning samt de fristående enheterna, 2) klarlägga verkningarna av anordnandet på undervisningsförvaltningens organisation och på arbetsfördelningen mellan Utbildningsstyrelsen och länsstyrelserna samt 3) bereda behövliga ändringar i författningar, personal- och andra resurser samt samarbetsarrangemang. Arbetsgruppen konstaterar att merparten av det beslutsfattande och de uppgifter som det varit möjligt att delegera vid undervisningsministeriet, redan har delegerats. Från ministeriet har de senaste åren överförts en större mängd verkställighetsuppgifter och beslutsfattande till utbildningsanordnare, myndigheter, inrättningar, privaträttsliga samfund och sakkunnigorgan inom ministeriets ansvarsområde. Arbetsgruppen anser att den nuvarande arbetsfördelningen i fråga om statsandelsärenden är fungerande och föreslår inga ändringar i den. Arbetsgruppen föreslår delegering av de statsunderstödsbeslut som gäller den kommunala grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen på samiska och i samiska, utgifterna för uppgörande och anskaffning av vissa verk, vissa utgifter för stöd till forskningen, den samnordiska bokbussverksamheten, statsunderstöden till museer i samband med informations-samhällsprogrammet, samt dokumentation och forskning avseende kulturarvet. Arbetsgruppen föreslår att de ärenden som gäller läroanstalternas, bibliotekens och idrottsväsendets anläggningsprojekt samt andra lokaler och utrustning i huvudsak överförs till länsstyrelserna. I fråga om resurserna för utvecklings- och andra uppgifter gällande idrottsplatser och utbildningscenter föreslås att de kalkyleras i ett senare skede. Arbetsgruppen för fram att berednings- och beslutsförfarandet när det gäller EU:s strukturfondsprojekt inte ändras under nuvarande programperiod. En eventuell delegering av projektbeslut som fattas vid undervisningsministeriet tas upp vid nästa periodskifte. I fråga om samordningen av närområdesprojekt och Interreg-projekt föreslås att det före utgången av innevarande programperiod görs en utvärdering av hur verkningsfull närområdesverksamheten har varit. Informationsutbytet och samarbete mellan undervisningsministeriet, Utbildningsstyrelsen och länsstyrelserna utökas, långvariga och långtgående utvecklingsprojekt gynnas, samarbete i planeringen och genomförandet av grannprogram och grannprojekt effektiviseras och beredningsgruppen för strukturfonderna inom Agenda 2007 utnyttjas i beredningen av funktionerna. Arbetsgruppen föreslår vissa utvecklingsåtgärder för att effektivisera informationshanteringen och informationsproduktionen och öka öppenheten i verksamheten. Arbetsgruppen föreslår att bestämmelserna om beviljande av dispens i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (629/1998) och lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) upphävs. När det gäller frågor om behörighet och dispens på områdena yrkesutbildning, vuxenutbildning och kultur-, idrotts- och ungdomspolitik kan de inte skötas genom delegering. Arbetsgruppen föreslår att samarbetet mellan Rådet för utvärdering av högskolorna och Rådet för utbildningsutvärdering förtätas genom tillsättning av ett gemensamt sekretariat från början av 2008. Reformen förutsätter en gemensam lagstiftning om hur utvärderingen skall ordnas på alla nivåer. Arbetsgruppen anser att överenskommelser om den årliga nivån på det nationella stödet för Come-nius-projekt bör träffas på förhand i resultatförhandlingarna med undervisningsministeriet. CIMOs och Utbildningsstyrelsens samarbete bör utökas i synnerhet mellan Leonardo da Vinci-programmet och Utbildningsstyrelsens internationaliseringsfunktioner inom yrkesutbildningen. Arbetsgruppen föreslår att organiseringen av interaktionen mellan utbildning och arbetsliv utvärderas innan utbildningskommissionernas mandat löper ut 2007. På basis av utvärderingsresultaten vidtas behövliga åtgärder för att reformera systemet med utbildningskommissioner.			
Nyckelord statsandel, statsunderstöd, anläggningsprojekt, EU:s strukturfondsprojekt, informationshantering och informationsproduktion, dispens, Rådet för utvärdering av högskolorna, CIMO, utbildningskommissionerna			
Övriga uppgifter			
Seriens namn och nummer Undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2004:40		ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-848-2 (htf) 952-442-849-0 (PDF)
Sidoantal 50	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Universitetstrycket		Förlag Undervisningsministeriet	

Description

Publisher
Ministry of Education

Date of publication
17 december 2004

Authors (If a committee: name of organ, chair, secretary) Delegation Committee Chair: Arvo Jäppinen Secretaries: Kirsi Lähde, Kaija Suorsa-Aarnio, Matti Vatka, Susanne Lahti	Type of publication Reports of the Ministry of Education, Finland		
	Contracted by Ministry of Education		
	Committee appointed on 11 december 2003	Dno 51/043/2003	
Name of publication Division of labour between the Ministry of Education, the National Board of Education and the provincial state offices			
Parts Memorandum + appendix			
Abstract The committee was appointed, with a view to improving the division of labour between the Ministry of Education, the National Board of Education and the provincial state offices, 1) to put forward a proposal for the organisation of the operative duties of the Department for Education and Science Policy, the Department for Cultural, Sport and Youth Policy, and other units of the Ministry of Education; 2) to assess the impact of the reorganisation on the educational administration and the division of labour between the National Board of Education and the provincial state offices; and 3) to prepare the necessary amendments to legislation and changes in personnel and other resources and in cooperation arrangements. The Ministry of Education sector is characterised by the especially important role played by local education and cultural services. In addition, registered associations and foundations may act as local education providers. The government contributes to financing within the scope of the statutory state grant system, but decision-making has largely been devolved on the local level. The Ministry of Education primarily steers education through norm- and information-based guidance. Over the past few years, a large number of operative tasks and decision-making have been devolved on the education providers, agencies, organisations, private-law bodies and expert bodies. The committee notes that most decision-making and duties which can be delegated from the Ministry of Education have already been delegated. The committee looked into decision-making relating to state aid; the construction of schools, libraries, sports facilities and training centres; EU structural fund projects; information management and production; private citizens; the status of the Higher Education Evaluation Council; the Centre for International Mobility; and qualification committees. The committee proposes the delegation of some tasks to the National Board of Education and provincial state offices.			
Other information			
Name and number of series Reports of the Ministry of Education, Finland 2004:40	ISSN 1458-8102	ISBN 952-442-848-2(pbk) 952-442-849-0 (PDF)	
Number of pages 50	Language Finnish	Price	Degree of confidentiality public
Distributed by Helsinki University Press		Published by Ministry of Education	

Opetusministeriölle

Opetusministeriö asetti 11.12.2003 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin opetusministeriön, Opetushallituksen ja lääninhallitusten tehtävänjaon kehittämiseksi:

1. tehdä ehdotukset eräiden opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osaston ja erillisten yksiköiden operatiivisten tehtävien järjestämisestä;
2. selvittää tehtävien järjestämisen vaikutukset opetushallinnon organisaatioon sekä opetushallituksen ja lääninhallitusten työnjakoon; sekä
3. valmistella tarvittavat muutokset säädöksiin, henkilöstö- ja muihin resursseihin sekä yhteistyöjärjestelyihin.

Työnjaon kehittämistä ja tarkoituksenmukaista järjestämistä tuli selvittää ainakin seuraavissa kysymyksissä ja asiakokonaisuuksissa:

- yksittäistä kansalaista koskeva päätöksenteko, ml. opettajien erivapaudet
- ei-strategiset harkinnanvaraiset valtionavustusasiat
- EU-rakennerahastohankkeita koskeva päätöksenteko
- toimintaohjelmien toteuttaminen
- yksittäiset rakentamishankkeet sekä rakentamisen tuki ja kehittäminen
- terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön kehittäminen
- valtionosuusjärjestelmän operatiiviset tehtävät
- koulutustoimikuntien asema
- tietotuotanto, lukuun ottamatta korkeakouluja koskevaa tietotuotantoa, jota koskeva selvitystyö on käynnissä
- Opetushallituksen ja kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMO:n työnjaon kehittäminen

Työryhmän toimeksianto täydennettiin 23.8.2004 siten, että työryhmän tehtäväksi tuli myös tehdä ehdotukset eräiden opetusministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osaston hoitamien operatiivisten tehtävien järjestämisestä.

Työryhmän puheenjohtajana toimi ylijohtaja Arvo Jäppinen opetusministeriöstä.

Työryhmän jäseninä olivat johtaja Eeva-Riitta Pirhonen, opetusneuvos Reijo Aholainen, hallitusneuvos Riitta Kaivosoja, hallitusneuvos Timo Lankinen, opetusneuvos Anita Lehikoinen, hallintojohtaja Håkan Mattlin, rakennerahastopäällikkö Merja Niemi, hallitusneuvos Marja-Riitta Pönkä, opetusneuvos Hannu Sirén ja taloussuunnittelupäällikkö Matti Väisänen opetusministeriöstä, ylijohtaja Aslak Lindström ja laskentapäällikkö Raakel Tiihonen Opetushallituksesta, lääninsivistysneuvos Heikki Laakso Itä-Suomen lääninhallituksesta sekä apulaisjohtaja Kirsti Aaltonen kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO:sta. Työryhmän työskentelyyn osallistuivat myös hallitusneuvos Erkki Norbäck ja tarkastustoimen päällikkö Tiina Heikkinen opetusministeriöstä. Työryhmän sihteereinä toimivat ylitarkastaja Kirsi Lähde, vanhempi hallitussihteeri Kaija Suorsa-Aarnio ja hallitusneuvos Matti Vatka opetusministeriöstä sekä ylitarkastaja Susanne Lahti Opetushallituksesta.

Saatuana muistionsa valmiiksi työryhmä jättää sen kunnioittavasti opetusministeriölle.

Helsingissä 3. joulukuuta 2004

Arvo Jäppinen

Eeva-Riitta Pirhonen

Riitta Kaivosoja

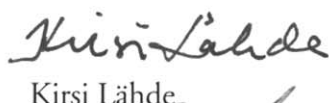

Anita Lehikoinen

Merja Niemi

Hannu Sirén

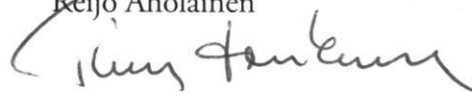

Aslak Lindström

Heikki Laakso

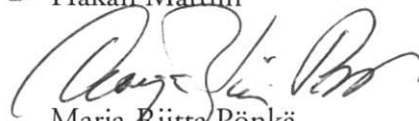

Kirsi Lähde

Matti Vatka

Reijo Aholainen

Timo Lankinen

Håkan Mattlin

Marja-Riitta Pönkä

Matti Väisänen

Raakel Tiihonen

Kirsti Aaltonen

Kaija Suorsa-Aarnio

Susanne Lahti

Sisältö

1	Johdanto	9
1.1	Tausta	9
1.2	Työryhmän toimeksianto	11
1.3	Valtion opetushallinto; toimivalta ja tehtävät	12
1.4	Valtion kulttuuri-, liikunta- ja nuorisohallinto	13
1.5	Aiemmin delegoitu päätöksenteko	14
2	Valtionosuusasiat	16
2.1	Valtionosuusjärjestelmän nykytila	16
2.2	Ehdotus	17
2.3	Säädösmuutos-, henkilöstö- ja taloudelliset vaikutukset	17
3	Valtionavustusasiat	18
3.1	Valtionavustusasiat opetusministeriössä	18
3.2	Valtionavustuksiin liittyvien tehtävien delegoimiseen vaikuttavia tekijöitä	19
3.3	Ehdotus	21
3.4	Säädösmuutos-, henkilöstö- ja taloudelliset vaikutukset	22
4	Rakentaminen, terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön kehittäminen	23
4.1	Nykytila	23
4.2	Ehdotukset	24
4.3	Säädösmuutos-, henkilöstö- ja taloudelliset vaikutukset	26
5	EU:n rakennerahastohankkeet	28
5.1	Nykytila	28
5.2	Ehdotukset	30
5.3	Säädösmuutos-, henkilöstö- ja taloudelliset vaikutukset	31
6	Tietohallinta ja tietotuotanto	32
6.1	Tietotuotannon pääpiirteet	32
6.2	Kehittämisehdotukset	34
6.3	Esitysten henkilöstö- ja muut vaikutukset	35
7	Muita kehittämisalueita	36
7.1	Rehtorien ja opettajien kelpoisuus ja erivapaus	36
7.2	Korkeakoulujen arviointineuvosto	37
7.3	CIMOn ja Opetushallituksen yhteistyö	38
7.4	Koulutustoimikuntien asema	40
8	Yhteenveto	42
	Liite.	47

1 Johdanto

1.1 Tausta

Pääministeri Matti Vanhasen hallitus jatkaa valtion toimintojen alueellistamisen valmistelua. Osana tätä valmistelua tarkastellaan myös ministeriöiden tehtävien delegoimista. Taustalla ovat valtioneuvoston periaatepäätös valtion toimintojen sijoittamisen strategiasta (8.11.2001) ja valtion keskushallinnon uudistamishanke. Näissä annettujen suositusten ja linjausten johdosta opetusministeriö asetti delegointi- ja alueellistamistyöryhmän kartoittamaan opetusministeriön ja sen hallinnonalojen virastojen välistä työnjakoa, selvittämään opetusministeriössä hoidettavien hallinnon tukipalvelujen ja toimeenpanotehtävien siirto- ja alueellistamismahdollisuuksia sekä laatimaan ehdotuksen opetusministeriön ydintoiminnan tehostamiseksi. (OPM 2003:23, Tehtävien delegointi- ja alueellistamismahdollisuudet sekä ydintoiminnan kehittäminen opetusministeriössä).

Opetusministeriön hallinnonalan erityispiirteenä on paikallisen opetus- ja kulttuuritoimen korostunut merkitys. Paikallistasolla kuntien- ja kuntayhtymien vastuulla on suuri määrä erilaisia koulutus- ja kulttuuripalveluja. Lisäksi rekisteröidyt yhteisöt ja säätiöt voivat toimia paikallisina koulutuksen järjestäjinä. Valtionosuutta ja -avustusta saavat museot, teatterit ja orkesterit tuottavat kulttuuripalveluja paikallistasolla. Valtio osallistuu valtioneuvostonjärjestelmän puitteissa toiminnan rahoittamiseen, mutta päätöksenteko on suurelta osalta delegoitu paikallistasolle. Opetusministeriön ohjausvälineinä ovat lähinnä normi- ja resurssiohjaus. (OPM 2003:23)

1.1.1 Delegointi- ja alueellistamistyöryhmän suositukset ja ehdotukset

Opetusministeriön delegointi- ja alueellistamistyöryhmä suositteli opetusministeriön hallinnonalalla seuraavia yleislinjauksia:

Strateginen päätöksenteko

Ministeriö vastaa toimialansa lainvalmistelun ja muun valtioneuvostotason poliittisen päätöksentekoa valmistelusta sekä hallinnonalan ohjaustehtävistä. Ministeriön keskeisiin tehtäviin kuuluu toimialan kehittäminen sekä yhteistyö kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden kanssa. Strategista päätöksentekoa tukevissa tehtävissä korostetaan ministeriön vastuuta toimialan tietotutannon suunnittelussa, organisoinnissa, kehittämisessä ja hyödyntämisessä. Strategista päätöksentekoa tukevat tehtävät edellyttävät strategisen tietojohdamisen periaatteen omaksumista.

Hallintopalvelut

Ministeriön hallinnonalan virastojen omaa kykyä tuottaa hallintopalveluja tulee pyrkiä vahvistamaan. Ministeriön sisäisten hallintopalvelujen keskittämistä ja ulkoistamismahdollisuuksia tulee arvioida säännöllisesti.

Toimeenpanotehtävät

Yksittäisiä kansalaisia koskevasta ministeriötason päätöksenteosta tulee pääosin luopua. Yksityisten yhteisöjen harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskevaa ministeriötason päätöksentekoa tulee vähentää siltä osin, kuin kyse ei ole toimialan ohjauksen kannalta strategisesti merkittävistä avustuksista. Lupa- ja valvonta-asioiden valmistelua tulee pyrkiä rationalisoimaan. Opetusministeriössä tehtävä EU-rakennerahastohankkeita koskeva yksittäinen päätöksenteko tulee pyrkiä kokonaisuudessaan delemoimaan seuraavan rakennerahasto-ohjelmakauden alkessa. Ministeriön strategiaan linjauksiin perustuvien ohjelmien toteuttaminen tulee pyrkiä vastuuttamaan entistä enemmän alaisille virastoille, asiantuntijaelimille ja järjestökentälle. Opetus- ja kulttuuritoimen rakennus- ja kiinteistöasioiden hoidon tarkoituksenmukainen organisoimintu tulee selvittää. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusjärjestelmän operatiiviset tehtävät tulee siirtää pois ministeriöstä. Ministeriön yhteydessä toimivien eräiden pysyvien asiantuntijaelinten asema ja niiden hallintopalveluiden tarkoituksenmukainen organisoimintu tulee selvittää.

Alueellistaminen

Toimialojen alueellistamismahdollisuudet selvitetään aina merkittävien työnjaon muutosten, tehtävien siirtojen ja organisaatiouudistusten yhteydessä. Alueellistamista toteutetaan myös delemoimalla tehtäviä aluehallintoon. Erityisesti tietointensiivisten tehtävien siirto alueille on mahdollista.

Delegointi- ja alueellistamistyöryhmä ehdotti, että

1. Opetusministeriön, Opetushallituksen ja lääninhallitusten työnjakoa kehitetään niin, että opetusministeriön roolia strategisena päätöksentekijänä vahvistetaan ja opetusministeriön operatiivisia tehtäviä siirretään Opetushallitukseen.
2. Opetushallituksen roolia toimialansa kehittämiskeskuksena korostetaan. Lisäksi huolehditaan Opetushallitukseen siirrettävien hallintotehtävien tarkoituksenmukaisesta organisoiminnista. Samalla selvitetään Opetushallituksen toimialan laajentamista mm. korkeakoulusektorin palvelutehtävissä.
3. Asetetaan yhteistyöryhmä, joka ottaen huomioon keskushallintohankkeen ja toimintojen alueellistamisen linjaukset mm.
 - tekee ehdotukset opetusministeriön hoitamien operatiivisten tehtävien järjestämisestä,
 - selvittää tehtävien järjestämisen vaikutukset opetushallituksen organisaatioon sekä opetushallituksen ja lääninhallitusten työnjakoon, sekä
 - valmistelee tarvittavat muutokset säädöksiin, henkilöstö- ja muihin resursseihin sekä yhteistyöjärjestelyihin.

1.1.2 Meneillään olevat muut selvitykset

Delegointityöryhmän lisäksi opetusministeriössä oli samaan aikaan käynnissä useita delegointia ja alueellistamista sivuavia selvityksiä. Päällekkäisen työn välttämiseksi työryhmä ei ole ottanut tarkemmin tarkasteltavaksi niissä käsiteltäviä asiakokonaisuuksia. Meneillään olivat mm. seuraavat selvitykset:

Hallitus on antanut ministeriölle toimeksiannon alueellistamisselvitysten ja -ehdotusten laatimiseksi 31.12.2004 mennessä. Opetusministeriön selvityksen tulee sisältää mm. kuvaus hallinnonalan alueellistamismahdollisuuksista ja -tarpeista toiminnallisine ja taloudellisine vaikutuksineen sekä selvitys delegointitoimenpiteistä hallinnonalalla. Erikseen selvityspyynnössä on mainittu Suomen merimuseo, Museovirasto ja Korkeakoulujen arviointineuvosto. Lisäksi tulee selvittää, millaisin alueellisiin yliopisto- ja korkeakoulupoliittisten toimenpitein olisi mahdollista tukea olemassa olevia osaamis- ja toimintakeskittyä.

Delegointia ja alueellistamista koskevat kysymykset nivoutuvat myös käynnissä olevaan opetusministeriön tuottavuusohjelmahankkeeseen. Hanke toteuttaa osaltaan hallitusohjelman ja hallituksen strategia-asiakirjan mukaista julkisen hallinnon ja palvelujen tuottavuuden kehittämistä. Tuottavuusohjelman tavoitteena on edistää tuottavuuden parantamista ja hallintaa hallinnonalalla ohjelmoimalla, tukemalla ja vauhdittamalla hallinnonalalla toteutettavia tuottavuuden lisäämiseen johtavia toiminnallisia ja rakenteellisia uudistuksia ja tietotekniikan käyttöä. Tavoitteena on myös varmistaa ja turvata voimavarojen kohdentumista hallinnonalan ydintehtävien hoitoon. Tuottavuusohjelma kattaa hallinnonalan ja sen organisaatioiden ydintehtävät ja muut substanssitehtävät, yleishallinnon ja tukipalvelut, ohjelman tavoitteita tukevan toiminta- ja kustannustiedon tuottamisen, raportoinnin ja arvioinnin sekä sellaiset tehtävä- ja palvelukokonaisuudet ja prosessit, jotka ylittävät hallinnonala- ja/tai organisaatorajat. Hankkeessa laaditaan opetusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelma vuosille 2005–2009. Hankkeen toimikausi päättyy 31.3.2007.

1.2 Työryhmän toimeksianto

Opetusministeriön Delegointi- ja alueellistamistyöryhmän ehdotuksen mukaisesti ministeriö asetti 11.12.2003 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin 30.9.2004 mennessä tehdä ehdotukset eräiden opetusministeriön koulutus- ja tiedepolitiikan osaston, kulttuuri- liikunta ja nuorisopolitiikan osaston ja erillisten yksiköiden operatiivisten tehtävien järjestämisestä, selvittää tehtävien järjestämisen vaikutukset Opetushallituksen ja lääninhallitusten työnjakoon sekä valmistella tarvittavat muutokset säädöksiin, henkilöstö- ja muihin resursseihin sekä yhteistyöjärjestelyihin.

Pääosa opetusministeriön hallinnonalalla delegoitavaksi soveltuvasta päätöksenteosta on jo delegoitu. Näin ollen tämän työryhmän tehtäväksi jäi selvittää, sisältyykö ministeriön päätöksentekoon vielä sellaisia asiakokonaisuuksia, jotka olisivat työnjaon kehittämiseksi ja tehtävien tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi vielä syytä delegoida. Delegointi- ja alueellistamistyöryhmän mukaan tarkasteltavia asiakokonaisuuksia ovat ainakin seuraavat:

- Yksittäisiä kansalaisia koskeva päätöksenteko, mm. opettajien erivapaudet
- Ei-strategiset harkinnanvaraiset valtionavustusasiat
- EU-rakennerahastohankkeita koskeva päätöksenteko
- Toimintaohjelmien toteuttaminen
- Yksittäiset rakentamishankkeet sekä rakentamisen tuki ja kehittäminen
- Terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön kehittäminen
- Valtionosuusjärjestelmän operatiiviset tehtävät
- Koulutustoimikuntien asema
- Tietotuotanto, lukuun ottamatta korkeakouluja koskevaa tietotuotantoa
- Opetushallituksen ja kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMOn työnjako

Asiakokonaisuuksia on valmisteltu työryhmän nimeämässä alatyöryhmissä, joissa on ollut edustettuna ko. asian erityisasiantuntemus.

1.3 Valtion opetushallinto; toimivalta ja tehtävät

Valtion opetushallinto muodostuu monen eri toimijan kokonaisuudesta. Opetushallinnon ohella toimii lisäksi lukuisia asiantuntijaelimiä.

Koulutuspolitiikan ja -lainsäädännön yleisistä periaatteista päättää eduskunta. Monista asioista päättävät kuitenkin itse koulutuksen järjestäjät ja ylläpitäjät, joiden toimintaa ohjataan mm. lainsäädännössä asetettujen tavoitteiden kautta. Valtioneuvosto ja opetusministeriö sen osana vastaavat koulutuspolitiikan suunnittelusta ja toimeenpanosta. Valtioneuvosto päättää mm. opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta, valtionosuuksien yksikköhintojen keskimääräisistä markkamääräistä ja perusopetuksen järjestämisluvista yksityiselle opetuksen järjestäjälle.

Opetusministeriö valvoo kaikkea valtion budjettiin sidottua hallinnonalansa koulutustarjontaa sekä valmistelee koulutusta koskevan lainsäädännön ja valtioneuvoston päätökset. Opetusministeriö päättää mm. ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnoista, koulutuksen järjestämislupa-asioista lukuun ottamatta perusopetuksen järjestämislupia, vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitämisluvista, opetustoimen yksikköhinnoista sekä valtionosuuksien myöntämisestä. Opetusministeriö ohjaa opetushallitusta ja lääninhallituksia kolmevuotisilla tulos-sopimuksilla.

Opetushallitus on perusasteen ja toisen asteen koulutuksen osalta keskeinen toimija koulutuspolitiikan toimeenpanossa ja koulutuksen kehittämisessä. Opetushallitukselle kuuluu hallinto-, palvelu- ja kehittämistehtäviä. Opetushallitus mm. vahvistaa opetussuunnitelmien valtakunnalliset perusteet, vahvistaa eräät oppilasarviointia koskevat määräykset sekä käyttää opetusministeriön sille vuosittain osoittamat koulutuksen kehittämismäärärahat ja huolehtii ammatillista koulutusta, aikuiskoulutusta ja lukiokoulutusta koskevien valtakunnallisten koulutusoppaiden tuottamisesta ja valtakunnallisen ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakujärjestelmän ylläpitämisestä.

Lääninhallituksen sivistysosasto käsittelee koulutusta koskevat asiat valtion aluehallinnossa. Lääninhallitukset hoitavat mm. muutoksenhaku- ja kanteluasioita, järjestämislupa-asioita, perustamishankkeiden valtionosuusasioita sekä EU:n rakennerahastohankkeisiin ja valtakunnallisen ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishakujärjestelmän ylläpitämiseen liittyviä tehtäviä.

Opetusministeriö ohjaa yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimintaa tavoite-/tulosohjauksella. Yliopistojen toiminta perustuu tieteen vapauteen ja yliopistojen autonomiaan,

joten niiden päätöksentekojärjestelmä on käytännössä hyvin itsenäinen. Ammattikorkeakoulu- ja yliopistokoulutuksen alalla opetusministeriön alaisuudessa ei ole hallintoviranomaisia. Opetushallitus huolehtii kuitenkin eräistä korkeakoulusektoriin liittyvistä palvelutehtävistä, mm. korkeakoulututkintojen tunnustamiseen liittyvistä asioista, yliopistoja ja ammattikorkeakouluja koskevien valtakunnallisten koulutusoppaiden tuottamisesta ja valtakunnallisen yliopistojen hakija- ja opinto-oikeusjärjestelmän, ammattikorkeakoulujen hakija- ja opinto-oikeusjärjestelmän sekä ammatillisen opettajakoulutuksen yhteishakujärjestelmän ylläpitämisestä.

Yleissivistävän, ammatillisen ja aikuiskoulutuksen arvioinnin asiantuntijaelimenä toimii opetusministeriön yhteydessä koulutuksen arviointineuvosto. Nuorten ja aikuisten ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen, ammattikorkeakouluopintojen ja yliopistoissa annettavan ammatillisesti suuntautuneen koulutuksen asiantuntijaeliminä toimii opetusministeriön yhteydessä 31 koulutusalaakohtaista koulutustoimikuntaa sekä koulutuksen yhteistyöneuvottelukunta. Opetusministeriön yhteydessä toimii korkeakoulujen arviointineuvosto, joka huolehtii erilaisista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen arviointiin liittyvistä tehtävistä. Aikuiskoulutuksen asiantuntijaelimenä toimii opetusministeriön yhteydessä valtioneuvoston asettama aikuiskoulutusneuvosto.

Ylioppilastutkintolautakunta vastaa ylioppilastutkinnon johtamisesta, koetehtävien laatimisesta ja koesuoritusten arvioimisesta.

1.4 Valtion kulttuuri-, liikunta- ja nuorisohallinto

Valtion taide- ja kulttuurihallinto muodostuu opetusministeriöstä sekä seitsemästä virastosta ja laitoksesta, joita ovat taiteen keskustoimikunta, Valtion taidemuseo, Suomenlinnan hoitokunta, Museovirasto, Näkövammaisten kirjasto, suomen elokuva-arkisto ja Valtion elokuva-tarkastamo. Ministeriön tulosohjauksessa ovat lisäksi lääninhallitukset kirjastotoimen toimialalla ja 13 alueellista taidetoimikuntaa taiteen ja kulttuurin toimialoilla. Opetusministeriön keskeisiä ohjausvälineitä ovat säädös- ja tulosohjaus sekä resurssiohjaus, johon kuuluu sekä valtionosuusjärjestelmä että harkinnanvaraiset valtionavustukset. Valtionavustuksilla on toimialalla poikkeuksellisen keskeinen merkitys. Keskeinen ohjausväline on myös erityisesti taiteen toimialalla tehtävä ohjelmatyö.

Valtion liikuntahallinto muodostuu opetusministeriöstä, ministeriön asiantuntijaelimenä toimivasta valtion liikuntaneuvostosta sekä lääninhallituksista. Toimialalle on ominaista laaja järjestö- ja yhdistyskenttä sekä kansalaistoiminta. Resurssiohjauksella on toimialalla keskeinen merkitys. Toimialan keskeisimmissä valtionavustuksissa käytetään tulosperusteista valtionavustusjärjestelmää. Myös strategia- ja ohjelmatyö yhteistyössä muiden ministeriöiden, valtion liikuntaneuvoston ja toimialan toimijoiden kanssa on merkittävää.

Valtion nuorisohallintoon kuuluu ministeriön lisäksi ministeriön asiantuntijaelimenä toimiva nuorisoasiain neuvottelukunta ja avustustoimikunta sekä lääninhallitukset. Toimialalla toimii laaja järjestökenttä ja toimialalle on ominaista aktiivinen kansalaistoiminta. Resurssiohjauksella on keskeinen merkitys. Ohjelmatyö sekä alueellistetut tutkimukset nuorten elinoloista ovat merkittäviä ohjauskeinoja samoin kuin toimialan tutkimustyö erityisesti nuorisotutkimusverkoston kautta.

Valtion kulttuuri-, liikunta- ja nuorisohallinnon ohella toimii lukuisia asiantuntijaelimiä.

1.5 Aiemmin delegoitu päätöksenteko

Opetusministeriöstä on siirretty viime vuosina runsaasti toimeenpanotehtäviä ja päätöksentekoa ministeriön toimialaan kuuluville koulutuksen järjestäjille, virastoille, laitoksille, järjestöille, yksityisoikeudellisille yhteisöille ja asiantuntijaelimille. Jo toteutettuja delegointi- ja alueellistamistoimenpiteitä on selvitetty seikkaperäisemmin alueellistamis- ja delegointiryhmän muistiossa.

Lainsäädännössä asetettujen keskeisten tavoitteiden toimeenpanossa on enenevässä määrin siirrytty normiohjauksesta informaatio-ohjaukseen ja tietojohdantamiseen. Lainsäädäntö ja asetettujen tavoitteiden toteutumisen seuranta ja arviointi on tullut yhä keskeisemmäksi ohjauksen avaintekijäksi.

Vuoden 1999 alusta voimaan tullut koulutusta koskevan lainsäädännön uudistus lisäsi merkittävästi kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien päätösvaltaa koulutuksessa. Aikaisemmista keskushallinnon antamista luvista ylläpitää nimettyjä oppilaitoksia luovuttiin vapaata sivistystyötä lukuun ottamatta ja ylläpitämisluvat korvattiin koulutuksen järjestämisluvilla. Nykyisessä järjestelmässä kunnat ja muut paikalliset koulutuksen järjestäjät päättävät opetusministeriön antamien koulutuksen järjestämislupien rajoissa oppilaitoksen muodostamisesta sekä siitä, mitä koulutusta kussakin oppilaitoksessa annetaan. Peruskoulun kouluverkko oli jo ennen vuonna 1999 toteutettua uudistusta kuntien päätösvallassa.

Rakennerahastohankkeiden yksittäinen päätöksenteko ohjelmakaudella 2000–2006 delegoitiin lääninhallituksille ja opetushallitukselle 1.1.2000 alkaen (opetusministeriön asetus 933/2001 opetushallituksen ja lääninhallituksen toimivallasta rakennerahastoasioissa). Pääosa rakennerahastoasioista on delegoitu lääninhallitusten hoidettavaksi. Lääninhallitukset (tavoite 1-, 2- ja 3-ohjelmissä sekä Interreg III A-ohjelmassa) ja Opetushallitus (tavoite 3-ohjelmassa) vastaavat opetusministeriön osoittamilla EU:n ja valtion rahoitusosoituksilla toteutettavien hankkeiden rahoituspäätösten valmistelusta, rahoitusten myöntämisestä, seurannasta, valvonnasta, tarkastuksista ja varojen takaisinperinnästä. Opetusministeriön käsiteltäväksi on saatettava hankkeet, jotka koskevat korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen aloittamista sekä yliopistojen rakennusinvestointeja.

Opetusministeriö on delegoinut Opetushallitukselle rakennerahastotehtävien lisäksi eräitä muita tehtäviä (mm. ulkomaisten korkeakoulututkintojen ammatillinen tunnustaminen Suomessa, korkeakoulujen koulutusoppaiden julkaiseminen ja valtionhallinnon kielitutkintolautakuntien toiminnan koordinointi). Opetusministeriö delegoi vuosittain tulossopimukseen perustuen tai erillispäätöksillä Opetushallitukselle huomattavat määrärahat harkinnanvaraisten kehittämisavustusten jakamiseen. Kotitalousneuvontajärjestöjen ja käsi- ja taideteollisuusjärjestöjen keskusliitoille on delegoitu valtionavustusten jakaminen niiden alueellisille yhdistyksille. Tampereen yliopiston tietokonekeskuksen kanssa on tehty sopimus koulukustannus- ja valtionosuusjärjestelmien ylläpito- ja kehittämistehtävien sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuksien laskentatehtävien hoitamisesta.

Viime vuosina kulttuuri- ja taidehallinnon toimialalla on delegoitu merkittävä määrä harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin liittyvää toimivaltaa alaiselle hallinnolle, erityisesti taiteen keskustoimikunnalle. Toimivaltaa on erillislainsäädännöllä delegoitu aikaisempina vuosina myös yksityisoikeudellisille yhteisöille, kuten Suomen elokuvaäätiölle elokuviin ja muihin kuvaohjelmiin liittyvissä asioissa. Uuden valtionavustuslain mahdollistamaa valtionavustusten delegointia yksityisoikeudellisille yhteisöille on käytetty viime aikoina siirrettäessä ei-strategista päätöksentekoa ministeriöstä toimialan toimijoille.

Liikuntatoimessa on lääninhallituksille siirretty toimivaltaa erityisesti liikuntapaikkarakentamiseen ja koululaisten iltapäivätoimintaan liittyvissä asioissa. Ei-strategisia valtion-

avustusasioita on delegoitu viime vuosina myös alan toimijoille, kuten Suomen Liikunta ja Urheilu SLU:lle, Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiölle (LIKES), Suomen olympiakomitealle ja Nuori Suomi ry:lle.

Lääninhallitusten toimivalta nuorisotoimessa on lisääntynyt ministeriön delegoitua sille nuorten työpajoihin, koululaisten iltapäivätoimintaan ja nuorisotyön alueelliseen kehittämiseen liittyvä päätöksenteko. Lääneille on osoitettu toimeenpantavaksi osa nuorisoyksikön kansainväliseen nuorisovaihtoon liittyvistä tehtävistä. CIMOLle on delegoitu nuorten kansainvälisten esiintymisryhmien tukeminen sen ohella, että CIMO huolehtii EU:n nuoriso-ohjelmien kansallisesta toimeenpanosta. Suomen Nuorisoyhteisö Allianssi ry:lle on osoitettu useita nuorisotyön ja kansalaistoiminnan palvelutehtäviä. Nuorisotutkimus ja nuorisotutkimusverkosto huolehtivat hallintoa palvelevan soveltavan nuorisotutkimuksen tukemisesta opetusministeriön nuorisoyksikön tulosohjauksessa.

2 Valtionosuusasiat

2.1 Valtionosuusjärjestelmän nykytila

Vuonna 2003 opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän kautta kulki 5,8 miljardia euroa, josta valtionrahoitusta oli 2,8 miljardia euroa.

Käyttökustannusten valtionosuus myönnetään laskennallisin perustein, jotka vahvistetaan vuosittain oppilasta, opetustuntia, asukasta, henkilötyövuotta tai muuta yksikköä kohti. Laskennallinen järjestelmä ei pysty ottamaan kaikkia poikkeuksellisia tekijöitä huomioon ja siksi muutoin laskennalliseen järjestelmään on jätetty mahdollisuus kohdentaa perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, ammatillisen lisäkoulutuksen ja ammattikorkeakoulutuksen rahoitusta saajakohtaista yksikköhintaa harkinnanvaraisesti korottamalla. Valtionosuuden saajille myönnetään lisäksi ylimääräisiä harkinnanvaraisia avustuksia.

Laskennallinen valtionosuusjärjestelmä sisältää useita operatiivisia työvaiheita, joita on jo siirretty Opetushallituksen ja Tampereen yliopiston tietokonekeskuksen Valos-tiimin hoidettavaksi. Valtionosuusjärjestelmään liittyvien tehtävien delegointi Opetushallitukseen perustuu opetusministeriön ja Opetushallituksen väliseen tulossopimukseen. Tampereen yliopiston tietokonekeskuksen tehtävät perustuvat sopimukseen. Opetushallituksen rooli on osallistua yhdessä opetusministeriön kanssa päätösten valmisteluun, joko itse tai yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa kerätä rahoitusjärjestelmän edellyttämät tiedot sekä ylläpitää ja kehittää rahoitusjärjestelmää. Rahoitusjärjestelmän laskennan toteuttaminen, tietotekninen ylläpito ja tietotuotanto ovat Tampereen Valos-tiimin tehtävänä.

Laskennallinen valtionosuusjärjestelmä perustuu eri toiminnoista kerättäviin suorite- ja kustannustietoihin. Päätöksenteossa pyritään aina käyttämään mahdollisimman tuoretta ja luotettavaa tietoa. Tästä johtuu, että päätösten valmistelun aikataulut ovat erityisesti syksyisin erittäin tiukkoja.

Keskushallinnon työnjaon mukaisesti opetusministeriö vastaa koulutus- ja kulttuuritoimen strategiasta, voimavarojen ja rahoituksen kohdentamisesta, säännösten valmistelusta sekä alaisensa hallinnon tulosoikeudesta. Voimavarojen jakamista koskevia strategisia päätöksiä ovat esimerkiksi toiminta- ja taloussuunnitelman sekä talousarvion valmistelu, missä päätetään voimavarojen kohdentamisesta koulutuksen ja kulttuurin eri toimintoihin ja laitostyöryhmiin. Strategisia päätöksiä tehdään myös laskennallista valtionosuusjärjestelmää koskevien säädösten valmistelussa ja uusien laitosten ottamisessa lakisääteisen rahoituksen piiriin. Valtioneuvosto antaa asetuksen laskennallisessa järjestelmässä käytettävistä keskimääräisistä yksikköhinnoista. Ministeriö päättää rahoituksen perusteena käytettävistä yksikköhinnoista ja suoritteista. Yksittäisiä valtionavun saajia (n. 950) koskevat rahoituspäätökset ja maksatus ovat

yleensä strategisiksi luettavien päätösten toimeenpanoa eli operatiivisia päätöksiä.

Valtionosuusjärjestelmään on vireillä uudistus, joka tulee todennäköisesti voimaan vuoden 2006 alusta. Uudistuksen mahdollisia vaikutuksia ei ole tässä vaiheessa ollut mahdollista ottaa valmistelussa huomioon.

2.2 Ehdotus

Työryhmä katsoo, että nykyinen työnjako on toimiva eikä näin ollen esitä siihen muutoksia. Opetusministeriön toimiminen jatkossakin valtionosuusviranomaisena mahdollistaa opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän ja kunnalle sen kautta myönnettävän valtionosuuden säilyttämisen yhtenä kokonaisuutena. Yhteistyötä eri vastuutahojen välillä on tarpeen edelleen tiivistää ja työnjakoa selkeyttää mm. opetustoimen valtionosuuden määrittelyn ja talousarvion valmistelun perusteena käytettävien kustannustietojen luotettavuuden varmistamiseksi.

2.3 Säädosmuutos-, henkilöstö- ja taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksella ei ole säädosmuutos-, henkilöstö- tai taloudellisia vaikutuksia.

3 Valtionavustusasiat

3.1 Valtionavustusasiat opetusministeriössä

Harkinnanvaraiset valtionavustukset ovat valtionosuusjärjestelmän ohella keskeinen osa opetusministeriön resurssiohjausta. Ministeriössä keskitytään strategisia linjauksia edellyttävien ja yhteiskunnallisesti merkittävien rahoituspäätösten tekemiseen. Ministeriölle kuuluu myös valtakunnallista ja ohjauksellista merkitystä omaavia avustuksia koskeva päätöksenteko. Yksityisten yhteisöjen harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskevaa ministeriötason päätöksentekoa tulee vähentää siltä osin kuin kyse ei ole toimialan ohjauksen kannalta strategisesti merkittävistä avustuksista. Ei-strategisia avustuksia ovat esimerkiksi toistuvat rutiinipäätökset sekä yhteiskunnalliselta tai taloudelliselta merkitykseltään vähäiset avustuspäätökset.

Tulosohjauksen myötä valtion talousarviossa painotetaan määrärahoilla saavutettuja tuloksia yksityiskohtaisen ohjauksen sijasta. Tulosohtauksen periaatteita on tulosperusteisten valtionavustusten muodossa sovellettu myös eräisiin järjestöjen valtionavustuksiin.

Uusi valtionavustuslaki on lisännyt mahdollisuuksia delegoida harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskevia tehtäviä yksityisille yhteisöille. Opetusministeriössä tehtäviä on delegoitu eräille järjestöille, säätiöille ja muille yhteisöille. Ennen valtionavustuslain voimaantuloa mahdollistettiin erillisellä lainsäädännöllä päätösvallan siirtäminen Suomen elokuvasäätiölle. Myös taiteen keskustoimikunnan yhteyteen on siirretty useita valtionavustusten myöntämistä koskevia tehtäväkokonaisuuksia.

Opetusministeriön hallinnonalan erityispiirteet vaikuttavat ministeriön tehtävien delegointi- ja alueellistamismahdollisuuksien arviointiin. Tavoitteena on alueellisesti hajaautetun, maan eri osat kattavan koulutus-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluverkon turvaaminen. Toimintojen ja virastojen työnjako ja alueellinen sijoittaminen on ensisijaisesti tarkoituksenmukaisuuskysymys, jossa tulee analysoida mm. toiminnan tavoite, tehtävien luonne ja asiakasnäkökulma. Kulttuuri-, liikunta ja nuorisopolitiikan toimialojen erityispiirteenä on resurssiohjauksen keskeinen merkitys ohjauskeinona. Ministeriön talousarviossa olevat ei-strategiset valtionavustukset on jo pääosin osoitettu muiden tahojen jaettavaksi.

Delegointia on ainakin kahdenlaista: ministeriö joko delegoi vuosittain yhdellä päätöksellä jollekin taholle tietyn tehtävän ja osoittaa siihen määrärahat tai ministeriö delegoi pysyvästi jonkin tehtävän määrärahoineen kokonaan toiselle viranomaiselle. Tässä muistiossa tarkastelun lähtökohdaksi on otettu kaikki opetusministeriön jakamat harkinnanvaraiset valtionavustukset ja niiden delegointimahdollisuudet.

Strategisina valtionavustuksina tarkemman tarkastelun ulkopuolelle on jätetty yleissivistävän koulutuksen, ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulujen, yliopistojen, aikuis-

koulutuksen ja tiedepolitiikan kansalliseen ja kansainväliseen kehittämiseen ja edistämiseen osoitetut määrärahat. Kulttuuripolitiikka muodostuu pienistä kokonaisuuksista, mistä johdun suuri osa kulttuuripolitiikan määrärahoista on strategisia ja opetusministeriön päätettävänä pidettäviä. Tarkastelun ulkopuolelle on myös pääosin jätetty ne määrärahat, jotka ministeriön tilijaottelussa on osoitettu suoraan eri virastoille tai määrärahat, jotka on jo delegoitu.

Tämän työryhmän lisäksi mm. sähköisen asioinnin projektin ja valtionavustuksiin liittyvien tietojärjestelmien kehittämistyö liittyy delegointiin.

3.2 Valtionavustuksiin liittyvien tehtävien delegoimiseen vaikuttavia tekijöitä

Delegoimista harkittaessa tulee huomioida seuraavat asiat:

1. Delegointi on uuden valtionavustuslain mukaan mahdollista ilman säädösmuutoksia myös yksityisoikeudellisille yhteisöille.
2. Operatiivisten tehtävien delegointi lisää mahdollisuutta keskittyä strategisiin tehtäviin.
3. Läheisyysperiaate toteutuu, jos keskushallinnosta delegoidaan tehtäviä alueellisille toimijoille. Toisaalta avustusten päättämisen delegointi useille toimijoille saattaa aiheuttaa epäyhtenäisyyttä päätöksentekoprosesseissa.
4. Delegoinnilla alueellisille toimijoille on mahdollista lisätä päätöksentekoon alueellista asiantuntemusta.
5. Delegoinnilla toimialan virastoille ja toimialan yhteisöille on mahdollista lisätä päätöksentekoon liittyvää substanssiasiantuntemusta.
6. Delegointi voi heikentää ministeriön mahdollisuuksia määrärahan käytön seurantaan ja evaluointiin.
7. Delegointi toimialan virastoille lisää ministeriön tehtäviä tulosohjauksessa ja delegoitavan määrärahan jakamiseen liittyvässä ohjeistuksessa. Myös käytettävissä olevien määrärahojen suuruudella/pienuudella on vaikutusta delegointiin. Toisaalta taloudellisesti vähäinen avustuspäätös voi olla strateginen ja yhteiskunnallisesti merkittävä toimialan kehittämiseksi.
8. Delegointi valtion viranomaisille edellyttää lähes aina myös tehtäviä varten osoitettavan henkilöstöresurssin osoittamista tehtävän vastaanottavalla viranomaiselle joko henkilöstön siirtona tai lisämäärärahana. Molemmat vähentävät keskushallinnon resursseja eikä näin välttämättä synny tilaa keskushallintoon uusia strategisia tehtäviä varten.
9. Delegointi yksityisoikeudelliselle yhteisölle edellyttää aina valtionavustuksen lisäämistä ko. yhteisölle delegoitavien tehtävien hoitamista varten. Se vähentää vastaavalla määrällä ao. tarkoitukseen varattua määrärahaa. Mikäli määräraha on pieni, voi hallinnointikuluihin osoitettava lisäavustus muodostua kohtuuttoman suureksi verrattuna määrärahan kokonaissuuruuteen.

10. Delegointi edellyttää koulutusta ja neuvontaa, erityisesti mikäli tehtäviä delegoidaan yksityisoikeudellisille yhteisöille. Tämä lisää ministeriön tehtäviä. Käytännössä neuvonta on jatkuvaa. Toisaalta myös ministeriön valtionavustuksiin liittyvä työ edellyttää oikeudellista ja substanssiasiantuntemusta, mitä virkamiehet hankkivat mm. muilta, harkinnanvaraisiin valtionavustuksiin perehtyneiltä työtovereiltaan.
11. Delegointi yksityisoikeudellisille yhteisöille vähentää demokratiaa päätöksenteossa toimivallan siirtyessä pois poliittisesta vastuusta olevalta valtioneuvostolta.
12. Yksityisoikeudelliset yhteisöt ja erityisesti järjestökenttä ovat itsenäisiä toimijoita. Valtiolle kuuluvien tehtävien delegointi niille muuttaa niiden luonnetta viranomaistoimintaan päin. On harkittava, kuinka pitkälle delegoinnissa on syytä mennä vaarantamatta kolmannen sektorin luonnetta.
13. Delegointi yksityisoikeudellisille yhteisöille saattaa aiheuttaa epäilyksiä oikeusturvaperiaatteiden noudattamisen ja erityisesti jääviyden osalta. Tällainen tilanne saattaa syntyä, mikäli yhteisön jäsenyhdistykset kattavat vain osan avustuksensaajien kokonaisuudesta ja järjestön tehtäväksi on kuitenkin delegoitu valtionavustusten jakaminen koko toimijakentälle. Myös delegointi viranomaiselle saattaa aiheuttaa jääviysongelmia, mikäli päätöksentekijänä on esim. toimialan toimijoista koottu elin, jolloin jäsenten puolueettomuus määrärahan jakajana saattaa vaarantua.
14. Muutoksenhaku valtionavustusasioissa on erilainen mikäli yhteisö myöntää avustuksen. Ei ole käytettävissä oikaisua eikä hallintovalitusta.

3.3 Ehdotus

Ottaen huomioon kaikki opetusministeriön päättämät harkinnanvaraiset valtionavustusrhytmät, jaettavan määrärahan suuruus, hakemusten määrä ja määrärahojen strateginen luonne, esitetään seuraavien määrärahapäätösten delegoimista:

TA-tili	Määrärahan selite	TA 2004 euroa	Päätök- set kpl 2003	Delegointi
29.40.30.01.1 (Yleissivistävä koulutus)	Kunnallinen perusopetus	1 167 506*)	8	Ei strateginen, saamenk. avustus, perusteet määrätty Vnp 191/1999. Esitetään delegoitavaksi Lapin lääninhallitukselle. Edellyttää asetuksen muutosta. Ei edellytä henkilöstön siirtoja.
29.40.30.01.3 (Yleissivistävä koulutus)	Kunnallinen lukio-opetus	166 476*)	8	Ei strateginen, saamenk. avustus, perusteet määrätty Vnp 191/1999. Esitetään delegoitavaksi Lapin lääninhallitukselle. Edellyttää asetuksen muutosta. Ei edellytä henkilöstön siirtoja.
29.60.30.01.1 (ammattillinen koulutus)	Kunnallinen ammattillinen koulutus	642*)	2	Ei strateginen, saamenk. avustus, perusteet määrätty Vnp 191/1999. Esitetään delegoitavaksi Lapin lääninhallitukselle. Edellyttää asetuksen muutosta. Ei edellytä henkilöstön siirtoja.
29.88.25.2 (Tiede)	Eräiden muiden teosten laadinta- ja hankintamenoihin	68 000	4	Ei-strateginen. Esitetään delegoitavaksi Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnalle. Ei edellytä säädösmuutoksia eikä henkilöstön siirtoja.
29.88.53.06 (Tiede)	Muihin tieteen tukemisesta aiheu- tuviin menoihin	94 500	4	Strateginen. Osin jo delegoitu, esim. tiedonjulkistamisen edistäminen ja tieteellisen kirjallisuuden edistäminen ja kääntäminen. Ei strateginen tukimuoto (eräiden yhdistysten tukeminen). Ei-strategiset esitetään delegoitavaksi esim. Suomen Akatemialle. Ei edellytä säädösmuutoksia eikä henkilöstön siirtoja.
29.90.52.172 (Taide ja kultt.)	Avustus yhteis- pohjoismaiseen kirjastoauto- toimintaan	84 000	3	Jaetaan Enontekiön, Muonion ja Utsojoen kunnille yhteispohjoismaista kirjasto- autotoimintaa varten. Esitetään delegoitavaksi Lapin lääninhallitukselle. Tilijaottelumuutos, ei edellytä säädösmuutoksia. Ei edellytä henkilöstön siirtoja.
29.90.32.2 (Taide ja kultt.)	Valtionosuudet ja -avustukset museoil- le, avustukset (tieto- yhteiskunta-ohjelma)	252 270	52	Esitetään delegoitavaksi Museovirastolle. Tilijaottelumuutos, ei edellytä säädösmuutoksia. Ei edellytä henkilöstön siirtoja.
29.90.50.04 (Taide ja kultt.)	Avustukset kulttuuriperinteen tallentamiseen ja tutkimiseen	99 000	32	Esitetään delegoitavaksi Museovirastolle. Tilijaottelumuutos, ei edellytä säädösmuutoksia. Ei edellytä henkilöstön siirtoja.

*) Sisältää ennakkopäätöksen vuodelle 2004 ja loppuerän ja/tai mahdollisen palautuksen vuoden 2003 avustuksista

3.4 Säädosmuutos-, henkilöstö- ja taloudelliset vaikutukset

Delegointi voidaan pääosin hoitaa valtion talousarvion tilijaottelumuutoksin. Saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen avustuksen delegointi edellyttää asetuksen muutosta. (Liite)
Delegoitava päätöksenteko ei edellytä henkilöstö- tai muita resurssimuutoksia.

4 Rakentaminen, terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön kehittäminen

4.1 Nykytila

Koulutuksen, kirjastotoimen ja liikuntatoimen perustamishankkeita koskeva asioiden käsittely ja päätöksenteko on pääosin opetusministeriön tehtävänä. Näitä tehtäviä ovat rahoitussuunnitelman laatiminen seuraavalle neljälle vuodelle, hankesuunnitelman perusteella hankkeen valtionavun perusteiden määrittely, valtionosuuksien ja -avustusten myöntäminen ja maksaminen sekä hankkeen valmistuttua tehtävän hankeselvityksen tarkastaminen.

Lääninhallitukset laativat hankkeiden kiireellisyysjärjestykset rahoitussuunnitelmaa varten, käsittelevät valmistelevasti hankesuunnitelman ja antavat lausunnon valtionosuus- ja avustushakemuksista. Lääninhallitusten tehtävänä on myös hankkeiden ohjaus ja neuvonta opetusministeriön kanssa tehtävän tulossopimuksen mukaisesti. Lääninhallitusten riittämättömistä resursseista johtuen erityisesti oppilaitoshankkeiden hankesuunnitelmat on saatu opetusministeriöön usein varsin myöhään. Hankesuunnitelmien käsittelyn vaatimasta huomattavasta työajasta ja siihen käytettävissä olevien resurssien vajauksesta johtuen asioiden käsittely on siksi ruuhkautunut myös opetusministeriössä.

Lääninhallitukset hoitavat liikuntapaikkarakentamisen pieniä hankkeita koskevien asioiden valmistelun ja päätöksenteon delegointirajan ollessa 700 000 euroa. Liikunnan koulutuskeskusten vapaan sivistystyön hankkeiden käsittelyyn lääninhallitukset eivät osallistu, vaan nämä hankkeet käsitellään suoraan opetusministeriössä.

Oppilaitosrakentamista koskeva kehittämistyö on ollut Opetushallituksen vastuulla, mutta se on viime vuosina ollut verraten vähäistä sekä henkilö- että määräraharesurssien riittämättömyydestä johtuen. Liikuntapaikkarakentamisen kehittäminen on suoritettu opetusministeriön liikuntayksikön ja rakennus- ja kiinteistöpalveluryhmän yhteistyönä hankkeiden vetovastuun ollessa jälkimmäisellä. Perustamishankkeiden yksikköhintoja koskeva työ on tehty opetusministeriössä.

Eräiden oppilaitosmuotojen valtionosuusperusteisiin erillisenä huomioonotettavien vuosivuokrien vahvistaminen tehdään ministeriössä.

4.2 Ehdotukset

Työryhmä esittää, että oppilaitosten, kirjastojen ja liikuntatoimen perustamishankkeita sekä muita toimitiloja ja varustamista koskevat asiat siirretään pääosin lääninhallituksiin.

4.2.1 Kehittäminen ja informaatio-ohjaus

Opetusministeriö asettaa oppilaitosrakentamista, liikuntarakentamista ja kirjastojen rakentamista koskevat yleiset suuntaviivat ja painopistealueet. Opetushallitus vastaa oppilaitosten toimitiloja ja varustamista sekä toimitilojen ylläpitoa koskevasta, laajasti ottaen oppimisympäristöjen kehittämistyöstä, oppilaitosrakentamista koskevan tietovarannon organisoinnista ja ylläpidosta sekä tiedon jakamisesta yhdessä lääninhallitusten kanssa. Tähän työhön tulee panostaa, jotta valtioneuvoston arkkitehtuuripoliittisen ohjelman ja rakennuspoliittisen ohjelman asettamiin haasteisiin voidaan vastata kehittämistyön tuloksiin perustuvan informaatio-ohjauksen keinoin.

Opetusministeriön ohjausroolina liikuntapaikkojen kehittämistyössä on painopisteiden asettaminen ja toteuttavan tahon tulos- ja resurssiohjaus. Kehittämishankkeiden käytännön organisointi järjestetään soveltuvan tahon kanssa. Opetusministeriö osallistuu jatkossakin sekä valtionhallinnon että kansainväliseen liikunnan olosuhteita koskevaan kehittämis- ja yhteistyöhön. Osana kehittämistyötä organisoidaan liikuntapaikka-rakentamista koskevan tietovarannon ylläpitäminen.

Kirjastohankkeiden toteutuksen tueksi tulee laatia ohje kirjastotilojen mitoituksesta ja toiminnallisesta järjestämisestä sekä järjestää kirjastohankkeita koskevan tietovarannon ylläpitäminen ja siitä tiedon jakaminen.

4.2.2 Valtionosuus- ja avustusasiat

Kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamisen yhteydessä on ollut esillä vaihtoehto, jonka mukaan 1.1.2006 lukien luovuttaisiin ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen osalta erillisestä investointien valtionosuusjärjestelmästä. Mikäli näin tapahtuu, perustamishankkeiden rahoitus kytketään osaksi käyttökustannusten yksikköhintajärjestelmää. Valtionosuusjärjestelmästä poistuisivat perustamishankkeiden hankekohtaiset valtionosuudet ja kuntien investointilisiä, joiden sijaan investointeihin liittyvät kirjanpidon mukaiset poistot otettaisiin mukaan yksikköhintoja laskettaessa. Erillisistä valtionosuusperusteisiin hyväksytyistä vuokrasta luovuttaisiin ja kaikki ulkopuoliset vuokratustannukset otettaisiin nykyiseen tapaan huomioon keskimääräistä yksikköhintaa laskettaessa.

Muilta osin työryhmä esittää, että:

Perustamishankkeiden valtionaputehtävät siirretään oppilaitosten ja kirjastojen osalta lääninhallituksille. Tällöin hankkeita koskeva päätöstaso on mahdollisimman lähellä hankkeita toteuttavia kuntia ja muita toiminnan järjestäjiä. Järjestely poistaa päällekkäistä työtä, kun hankkeisiin tarvitsee yksityiskohtaisesti perehtyä vain yhdellä hallinnon tasolla. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla lääninhallitus on jo nykyisin valtionapuviranomainen perustamishankkeiden valtionosuusasioissa. Päätöstason saattaminen samaksi helpottaa eri hallinnonalojen yhteishankkeiden yhteensovittamista.

Opetusministeriö laatii perustamishankkeiden rahoitussuunnitelman lääninhallitusten esitysten pohjalta nykyiseen tapaan. Opetusministeriö jakaa rahoitussuunnitelman ja

tarvittavilta osin muiden lääninhallitusten kokoamien tietojen perusteella määrärahat ja valtuudet lääninhallituksille, tekee niihin niiden mahdollisimman tehokkaan käytön varmistamiseksi tarvittavat tarkistukset sekä kokoaa tiedot valtuusseurantaan.

Lääninhallitukset valmistelevat osaltaan rahoitussuunnitelmat ministeriön antamien kehysten pohjalta, käsittelevät hankesuunnitelmat, myöntävät valtionosuudet ja -avustukset, hoitavat valtionapujen maksamisen ja tarkistavat hankeselvitykset. Lääninhallituksilla säilytetään edelleen hankkeiden ohjaus- ja neuvonta opetusministeriön ja lääninhallitusten välisen tulossopimuksen mukaisesti, kuten myös koulurakennusten tilan seuranta ja arviointi.

Kansanopistojen toimitilojen vuosivuokran vahvistamista koskeva päätöksenteko säilytetään toistaiseksi opetusministeriössä, koska päätösten määrä on suhteellisen pieni ja koska on tarpeen, että kansanopistojen kohtelu asiassa on mahdollisimman tasapuolista.

Liikuntatoimen osalta päätösvallan siirtäminen lääninhallituksille nyt ministeriön päättämistä hankkeista (kustannusarvio > 700 000 euroa) toteutetaan enintään neljä vuotta myöhemmin kuin oppilaitosten ja kirjastojen osalta. Tämän siirtymäajan aikana liikuntatoimen rahoitussuunnitelman asemaa hankkeiden käsittelyssä vahvistetaan siten, että rahoitussuunnitelman avulla voidaan riittävän luotettavasti arvioida suunnittelukauden läänikohtainen rahoitustarve.

Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten avustusjärjestelmä organisoidaan huomioiden niiden valtakunnallinen rooli. Rakentamisen ohjausta vahvistetaan ottamalla käyttöön perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma vuoden 2005 alusta. Valtionavustusten käsittely säilytetään toistaiseksi opetusministeriössä.

Niiden hankkeiden osalta, joihin opetusministeriö on myöntänyt ja tulee vielä myöntämään valtionosuuden tai -avustuksen, opetusministeriö hoitaa valtionapuihin liittyvät tehtävät loppuun, lähinnä valtionapujen maksamisen ja hankeselvityksen käsittelyn.

Edellä olevan perusteella esitetään, että

1. Opetusministeriö asettaa oppilaitosten, liikuntatilojen ja kirjastojen rakentamista koskevat yleiset suuntaviivat ja painopistealueet ja laatii perustamishankkeiden rahoitussuunnitelman sekä jakaa määrärahat ja valtuudet lääninhallituksille.
2. Opetushallitus vastaa oppilaitosten toimitiloja ja varustamista sekä toimitilojen ylläpitoa koskevasta, laajasti ottaen oppimisympäristöjen kehittämistyöstä, oppilaitosrakentamista koskevan tietovarannon organisoinnista ja ylläpidosta sekä tiedon jakamisesta yhdessä lääninhallitusten kanssa.
3. Lääninhallitukset hoitavat oppilaitosten ja kirjastojen perustamishankkeiden valtionaputehtävät.

4.3 Säädosmuutos-, henkilöstö- ja taloudelliset vaikutukset

Ehdotetut perustamishankkeita koskevat tehtävien siirrot edellyttävät muutoksia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998), jäljempänä rahoituslaki, 49 §:ään ja 53 §:ään sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 16 §:ään. (Liite)

Valtionapuviranomaista koskeva perussäännös sisältyy rahoituslain 53 §:n 1 momenttiin sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 16 §:ään. Säännösten mukaan valtionapuviranomaisena laissa tarkoitettuja käyttökustannuksia ja perustamishankkeita koskevissa asioissa on asianomainen ministeriö.

Esitetty perustamishankkeiden siirto lääninhallituksille merkitsisi säännöksen muuttamista siten, että lääninhallitus mainitaan valtionapuviranomaisena lain tarkoittamissa perustamishankkeita koskevissa asioissa lukuun ottamatta liikunnan koulutuskeskuksia. Liikuntatoimen osalta voimaantulosäännöksessä otettaisiin huomioon tehtävien siirron myöhempi ajankohta. Koska olisi tarkoituksenmukaista, että lääninhallitus vahvistaa perustamishankkeiden laajuudet ja määrää valtionavustuksen enimmäismäärät niiden hankkeiden osalta, joihin se myöhemmin myöntää valtionavut, lain voimaantulosäännöksessä tulee ottaa huomioon, että lääninhallitus olisi valtionapuviranomainen rahoituslain 36 §:n mukaista hankkeen laajuuden vahvistamista ja 39 §:n 1 momentin mukaista valtionavustuksen enimmäismäärän määrittämisestä koskevissa asioissa mahdollisimman pian lain vahvistamisen jälkeen ja jo ennen kuin lain muutos muilta osin tulisi voimaan.

Rahoituslain (635/1998) 49 §:n mukaan opetusministeriö voi määrätä valtionosuuden suhteellisen osan palautettavaksi valtiolle, jos mm. valtionosuudella hankittu omaisuuden valtionosuuskäyttö päättyy eikä valtionosuuden myöntämisestä ole kulunut 30 vuotta. Tätä sovelletaan myös perustamishankkeisiin myönnettäviin valtionavustuksiin.

Valtionavun palautuksen määrittämisestä koskevat tehtävät esitetään myös siirrettäväksi lääninhallituksille. Työryhmä esittää samalla säännöstä muutettavaksi siten, että jos omaisuus luovutetaan toiselle, joka käyttää omaisuutta valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan, tästä luovutuksesta johtuva palautus voidaan jättää määrittämättä, jos luovuttaja omaisuuden luovutuksen yhteydessä sitoutuu vastaamaan palautusehdoista myös luovutuksen jälkeen tai jos luovutuksen saaja sitoutuu vastaaviin omaisuuden luovuttajaa koskeviin palautusehtoihin. Palautusta ei määrätä myöskään suoritettavaksi, jos valtionosuuden myöntämisestä on kulunut yli 15 vuotta.

Rahoituslain 49 §:n 1 momenttiin tehtäisiin edellä mainittu palautusehtoja koskeva muutos ja 49 §:n 3 momenttiin viittaus toimivaltaista valtionapuviranomaista koskevaan 53 §:ään.

Työryhmä ehdottaa, että opetusministeriössä oppilaitosrakentamisen valtionaputehtävissä olevasta kolmesta virasta yksi jää opetusministeriöön, yksi siirretään lääninhallitukseen perustamishankkeiden valtionosuustehtäviin ja yksi siirretään Opetushallitukseen oppilaitosrakentamisen kehittämistehtäviin, kun lakkautettuja koulujen asioita koskeva ruuhka on pääosin saatu purettua.

Nykyisellään lääninhallituksissa on käytössä noin 6,5 rakennusalan koulutuksen omaavaa henkilötyövuotta oppilaitos-, kirjasto- ja liikuntatoimen perustamishankkeita koskevissa tehtävissä. Työryhmä kiinnittää huomiota siihen, että lääninhallitusten henkilöstömäärä on alimitoitettu. Henkilöstövajaus arvioidaan 3–5 henkilötyövuodeksi.

Opetushallituksen oppilaitosrakentamista ja -varustamista sekä terveellistä ja turvallista oppimisympäristöä koskevia kehittämistehtäviä hoitavan henkilöstön määräksi esitetään 1,5–2, sillä kaikkea työtä ei voida siirtää tehtäväksi konsulttityönä. Opetushallituksessa on oppilaitosrakentamisen kehittämistehtäviin nykyisin käytössä noin puoli henkilötyövuotta,

minkä lisäksi tulisi em. opetusministeriöstä siirrettävä virka. Lisäksi Opetushallituksen tulisi selvittää mahdollisuudet lisäresurssin saamiseksi näihin tehtäviin sisäisin järjestelyin.

Liikuntapaikkojen ja koulutuskeskusten kehittämis-, ohjaus- ja valtionavustustehtävät opetusministeriössä edellyttävät nykyistä henkilöstökapasiteettia (2,6 htv) siirtymäkauden ajaksi.

Liikuntapaikkarakentamisen kehittämistyön perustana oleva projektirahoitus voidaan järjestää veikkausvoittovaroista. Käytännön kehittämistyön delegoinnista aiheutuvat mahdolliset hallinnolliset kustannukset hoidetaan muista varoista. Lääninhallitusten liikuntatoimen hoitamiseksi osoitettu toimintamääräraha on mahdollista säilyttää nykyisellä tasolla. Toimintamäärärahaa ei voida kuitenkaan käyttää päätoimisen henkilöstön palkkauskuluihin.

Edellä selostettujen henkilöstömuutosten ohella esitetyillä muutoksilla ei arvioida olevan muita välittömiä taloudellisia vaikutuksia kuin kirjastohankkeiden kehittämistoiminnan vaatima rahoitus.

Kehittämistoiminnalla tuotetun tiedon jakamisella ja lääninhallitusten riittävin resurssein suorittamalla ohjauksella mm. suunnitelmia käsiteltäessä suunnitelmien taso nousee ja saadaan sekä toiminnallisesti että taloudellisesti parempia suunnitteluratkaisuja.

Edellä tässä luvussa selostettuihin tehtäviin käytettävissä olevat henkilöresurssit olisivat eri viranomaisissa työryhmän ehdotuksen mukaan seuraavat:

- Opetusministeriö 1 htv (oppilaitosrakentamisen valtionaputehtävissä olevasta kolmesta virasta yksi jäisi opetusministeriöön)
- Opetushallitus 1,5–2 htv (oppilaitosrakentamista ja -varustamista koskevia kehittämistehtäviä varten, opetusministeriöstä siirrettäisiin 1 virka nykyisen 0,5 htv:n lisäksi)
- Lääninhallitukset 7,5 (opetusministeriöstä siirrettäisiin yksi virka nykyisin lääninhallitusten käytössä olevan 6,5 htv:n lisäksi).

Liikuntapaikkojen ja koulutuskeskusten kehittämis- ym. tehtävissä opetusministeriössä siirtymä kautena olisi 2,6 htv ja näiden osalta resurssitarve, mahdolliset muutokset ja resurssien uudelleen kohdistaminen arvioitaisiin myöhemmässä vaiheessa.

5 EU:n rakennerahastohankkeet

5.1 Nykytila

5.1.1 Työryhmän tehtävä

Työryhmä on selvittänyt työnjaon kehittämistä ja tehtävien tarkoituksenmukaista järjestämistä seuraavissa asiakokonaisuuksissa:

- hankkeiden valmistelu- ja päätöksentekomenettely
- lähialuehankkeiden ja Interreg-hankkeiden koordinointi
- opetusministeriössä tehtävien hankepäätösten mahdollinen delegointi ohjelmakauden 2007 alusta.

Delegointi EU:n rakennerahastotehtävissä ohjelmakausilla 1995–1999 ja 2000–2006 sekä hankkeiden valmistelu ja päätöksentekomenettely 2000–2006

Rakennerahastojen ensimmäisellä ohjelmakaudella 1995–1999 opetusministeriön toimialalla hoidettiin hankevalmistelun ja rahoituspäätösten lisäksi opetusministeriöstä hankkeiden seuranta, valvonta ja tarkastus. Opetusministeriöön asetettiin 14.6.1999 "Opetusministeriön rakennerahastohankkeiden alueellisen päätöksenteon delegointi" -työryhmä (DELOR), jonka tehtävänä oli 15.10.1999 mennessä laatia yksityiskohtainen suunnitelma delegoinnin edellyttämistä toimenpiteistä ja aikatauluista, valmistella päätöksenteon siirron edellyttämät hallinnonalan säädösmuutosehdotukset, valmistella täytäntöönpanoon, seurantaan, valvontaan ja tarkastukseen liittyvät toimenpiteet sekä siirron edellyttämät atk-tekniset muutokset rakennerahasto-ohjelmien seuranta- ja maksatusjärjestelmiin ja valmistella ehdotus rakennerahastotyön edellyttämistä henkilöresursseista aluetasolla.

Nykyisellä ohjelmakaudella opetusministeriössä tehdään yksittäistä hankevalmistelua ja -pätöksentekoa tavoite 3-ohjelmassa sekä Equal, Interreg III B ja Urban II -yhteisöaloite-ohjelmissa. Rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista annetun lain (1353/1999) 35 §:n mukaan opetusministeriö voi päätöksellään siirtää toimivaltaansa sen hallinnonalaan kuuluvia tehtäviä hoitaville viranomaisille rakennerahastoasioissa. Ohjelmakaudella 2000–2006 opetusministeriön asetuksen (933/2001) mukaisesti Opetushallitus (tavoite 3 -ohjelmassa) ja lääninhallitukset (tavoite 1-, 2- ja 3-ohjelmissa sekä Interreg III A -ohjelmissa) vastaavat opetusministeriön niille osoittamalla EU:n ja valtion rahoitusosuuksilla toteutettavien

hankkeiden rahoituspäätösten valmistelusta, rahoituksen myöntämisestä, seurannasta, valvonnasta, tarkastuksesta ja varojen takaisinperinnästä. Lääninhallitukset vastaavat tavoite 1- ja 2-ohjelmien toimeenpanoon ja alueen kehittämiseen vaikuttavien toimenpiteiden yhteensovittamisesta maakuntien yhteistyöryhmässä sekä Interreg III A-yhteisöaloiteohjelman toimeenpanosta hallintokomiteassa. Lääninhallitukset käyttävät opetusministeriölle kuuluvaa toimivaltaa tavoite 1- ja 2-ohjelmien maakuntien yhteistyöryhmässä ja sen sihteeristöissä sekä jaostoissa ja Interreg III A-yhteisöaloiteohjelman osalta hallintokomiteassa ja sen sihteeristöissä. Opetusministeriön käsiteltäväksi on aina saatettava hankkeet, jotka koskevat korkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen aloittamista (uusia koulutusohjelmia tai opiskelijamäärän lisäystä) sekä yliopistojen rakennusinvestointeja koskevat hankkeet. Muusta tutkintoon johtavan tai valmistavan koulutuksen aloittamista koskevasta hankkeesta on ilmoitettava opetusministeriölle.

Lähialuehankkeiden ja Interreg-hankkeiden koordinointi

Ulkoasianministeriön koordinoima lähialueyhteistyö on ollut kiinteä osa Suomen ulkopoliittikkaa ja taloudellista yhteistyötä vuoden 1990 jälkeen. Opetusministeriön hallinnonalan hankkeet ovat keskittyneet Venäjän federaatiossa ammatillisen koulutuksen, opetushallinnon, nuorisotoimen rakenteiden sekä kulttuurihallinnon kehittämiseen.

Lähialuehankkeita on tuettu sekä ulkoasiainministeriön pääluokasta (kaikki opetusministeriön sektorit) että Opetushallitukselle siirretystä määrärahasta, joka vuonna 2004 on 538 000 euroa. Ulkoasiainministeriöltä saatava rahoitus vaihtelee vuosittain. Vuonna 2004 opetusministeriön hankkeet ovat tähän mennessä saaneet 473 800 euroa. Hanke-esitykset tehdään syyskuussa ulkoasiainministeriölle ja valtioneuvosto tekee niistä lopullisen myöntöpäätöksen ministeriökohtaisten konsultaatioiden jälkeen.

Opetushallituksen rooli lähialueyhteistyössä on koordinoiva. Opetushallitus ei ole hanke-toteuttaja, vaan toimii hakutietoa ja ohjeita välittävänä toimijana ja hankkeiden tultua valituksi rahoittavana toimijana. Opetushallituksen määrärahasta rahoitettuihin hankkeisiin noudatetaan samoja kansallisia muodollisia kriteereitä kuin ulkoasiainministeriön rahoittamiin hankkeisiin. Tavoitteena on prosessien yksinkertaisuus: sama hanke-esitys käy rahoitusmallista riippumatta, samoin raportointi yms. käytännöt ovat yhtenäiset. Usein ei ole selvää hanke-esityksen jättövaiheessa, päätyykö esitys ulkoasiainministeriön vai Opetushallituksen rahoitukseen. Opetushallituksen rooli opetusministeriön suuntaan on arvioida Venäjän koulutussektorin tilannetta yhteistyöalueella ja vastata hankkeiden identifioinnista sekä neuvotteluista opetussektorin alueviranomaisten kanssa.

Lähialuehankkeissa on pyritty suosimaan vaikuttavuudeltaan pysyviä, paikallisia (sekä alueellisia että kansallisia) painopisteitä tukevia hankkeita, jotka ovat paikallisten viranomaisten itsensä preferoimia ja/tai esittämiä ja siten myös paikallisen rahoituksen piirissä sekä hankkeen kestoaikana että sen jälkeen. Paikallisen kapasiteetin ja järjestelmien toimivuuden vahvistaminen on tärkeää, samoin avainryhmien koulutus (mm. opettajakoulutus ja virkamiesten koulutus olleet painopisteenä). Vaikuttavuuden lisäämiseksi pyritään myös tekemään yhteistyötä muiden EU-maiden ja kansainvälisten rahoittajien kanssa.

Lääninhallitusten yhteistyö kohdistuu oppilaitosten sekä nuorisotoimen yhteistyöhön. Esimerkiksi opetusministeriön ja Itä-Suomen lääninhallituksen välisen tulossopimuksen mukaisesti lääninhallitus osallistuu oppilaitosten kansainvälisen toiminnan kehittämiseen lähialueyhteistyön verkottajana. Lähialueyhteistyötä toteutetaan vierailuina, vaihtotoimintana ja hanketoimintana. Lähialueyhteistyö kattaa oppilaitosten yhteiset toiminnat Baltian maiden ja seuraavien Venäjän federaation alueiden kanssa: Murmansk, Karjalan tasavalta, Pietari ja Leningradin alue.

Opetusministeriössä tehtävien hankepäätösten mahdollinen delegointiohjelmakauden 2007 alusta

Opetusministeriön delegointi- ja alueellistamistyöryhmän muistiossa (2003:23, s. 24) esitettyä näkemystä "EU-rakennerahastohankkeita koskeva yksittäinen päätöksenteko tulee pyrkiä kokonaisuudessaan delemoimaan seuraavan rakennerahastokauden alkaessa. Tarkastelun kohteena ovat muun muassa yhteisöaloitteet ja tavoite 3-ohjelma. Opetusministeriön vastuulla säilyy toimialan EU-rakennerahastopolitiikka sekä toimeenpanon koordinointi." pidetään edelleen relevanttina. Ohjelmakauden 2007–2013 Euroopan unionin komission koheesioraportin suuntaviivoista oli nähtävissä (raportti julkaistiin 18.2.), että yhteisöaloiteohjelmat sulautettaisiin osaksi pääohjelmia (entiset tavoiteohjelmat), joten tältä osin ongelma opetusministeriössä tehtävästä yksittäisestä yhteisöaloiteohjelmiin liittyvästä hankepäätösten tekemisestä poistuisi.

Opetusministeriössä 29.1.2004 asetettua Agenda 2007 rakennerahastojen valmistelutyöryhmää hyödynnetään valmisteltaessa opetusministeriön hallinnonalalla työnjakoa tulevan rakennerahastokauden ohjelmien toteuttamiseen. Työryhmän jäseninä ovat asettamisvaiheessa opetusministeriön virkamiehet, mutta työryhmän kokoonpanoa on mahdollista laajentaa Opetushallituksen ja lääninhallitusten edustajilla. Keskusteluun tulee jatkossa myös maankunnan liittojen rooli lähialueyhteistyössä ja rakennerahastotoiminnassa suhteessa lääninhallitukseen.

5.2 Ehdotukset

Hankkeiden valmistelu- ja päätöksentekomenettelyn osalta esitetään, että menettelyyn ei tehdä nykyisellä ohjelmakaudella (vuosina 2000–2006) muutoksia, sillä nykyinen ohjelmakausi päättyy vuonna 2006. Opetusministeriössä tehtävien hankepäätösten mahdollista delegointia tarkastellaan ohjelmakauden vaihtuessa.

Lähialuehankkeiden ja Interreg-hankkeiden koordinoinnista esitetään seuraavaa:

1. Ei tehdä muutoksia lähialueyhteistyön nykyisen päätöksenteon delegoinnissa opetusministeriön hallinnonalalla ennen vuotta 2007, vaan tehostetaan toimintoja olemassa olevan päätöksentekorakenteen sisällä. Ennen nykyisen ohjelmakauden päättymistä arvioidaan lähialue toiminnan vaikuttavuutta.
2. Lisätään tiedon vaihtoa ja tehdään aiempaa enemmän yhteistyötä hankkeiden suunnitteluvaiheessa opetusministeriön, Opetushallituksen ja lääninhallitusten kanssa. Opetusministeriössä hankeyhteistyö koskee lähialuehankkeita ja ministeriössä päätettävää Interreg III B-hankerahoitusta, Opetushallituksessa lähialueyhteistyötä sekä lääninhallituksissa lähialueyhteistyötä ja Interreg III A -hankkeiden päätöksentekoa.
3. Lähialueyhteistyössä sekä Interreg-hankkeissa suositaan vaikutuksiltaan laajakestoisia ja -kantoisia kehittämishankkeita ("laastarilappuhankkeiden" sijaan) painottaen yhteistyörakenteiden kehittämistä ja alueviranomaisten yhteistyötä. Viranomaisten samansuuntaiset ja poliittisten linjausten kanssa yhteneväiset toiminnot molemmin puolin rajaa ovat tavoitteena yksittäisten hankkeiden tai irrallisen toiminnan sijaan.
4. Tehostetaan yhteistyötä naapurisuusohjelmien ja -hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa.

5. Opetusministeriön ja lääninhallitusten tulossopimuksessa on yksilöitävä aiempaa paremmin lähialueyhteistyönä toteutettavaa toimintaa ja niihin tarvittavia resursseja.
6. Hyödynnetään opetusministeriössä 29.1.2004 asetettua Agenda 2007 rakennerahastojen valmistelutyöryhmää lähialueyhteistyön yksityiskohtaisempien yhteistyön toimintojen valmistelussa. Agenda 2007 -työryhmän toimikausi jatkuu vuoden 2006 loppuun.

5.3 Säädosmuutos-, henkilöstö- ja taloudelliset vaikutukset

Työryhmä ei esitä tässä vaiheessa säädosmuutoksia eikä henkilöstö- ja kustannusvaikutuksia. Uuden rakennerahastokauden rahastojen asetusesitykset ovat parhaillaan jäsenmaiden kommentoitavina. Työryhmä esittää, että opetusministeriössä 29.1.2004 asetettua Agenda 2007 rakennerahastojen valmistelutyöryhmää hyödynnetään valmisteltaessa opetusministeriön hallinnonalalla tulevaa rakennerahastojen ohjelmakautta säädösten, sekä henkilöstö- ja kustannusvaikutusten arvioinnissa. Työryhmän jäseninä ovat asettamisvaiheessa opetusministeriön virkamiehet, mutta työryhmän kokoonpanoa on mahdollista laajentaa Opetushallituksen ja lääninhallitusten edustajilla.

6 Tietohallinta ja tietotuotanto

Opetusministeriö vastaa hallinnonalansa tietohallinnon ja tietojärjestelmien yhteensovittamisesta ja strategisista linjauksista. Ministeriön alaiset virastot ja laitokset vastaavat oman virastonsa tietohallinnosta sekä tietohallintotyöhön liittyvien hankkeiden ylläpidosta ja kehittämisestä opetusministeriön kanssa solmittujen tulossopimusten mukaisesti ja niistä tehtävistä lähtien, jotka on määritelty lainsäädännössä ja muissa säädöksissä.

Oppilaitosten sisäiseen kehittämiseen tarvitaan vertailutietoa muiden oppilaitosten toiminnasta. Tilastokeskuksen ja opetushallinnon tietotuotannon/analyysien avoimuuden ja julkistamisen avulla koulutuksen järjestäjille ja oppilaitokselle syntyy mahdollisuus laatia analyysejä koulutusalojen, tutkintojen, koulutusohjelmien ja toimipisteidensä toiminnasta ja vertailusta muihin toimijoihin.

6.1 Tietotuotannon pääpiirteet

Tietotuotannolla on keskeinen osa ministeriön tulosohjausta ja -johtamista ja siihen sisältyvillä hankkeilla toteutetaan ministeriön toiminnan osalta hallitusohjelmaa ja hallituksen strategia-asiakirjaa ja sen politiikkaohjelmia.

Opetushallinnon ohjausjärjestelmien edellyttämä politiikan perustilastotuotanto ja sen edellyttämä tiedonkeruuta on keskitetty ja keskitetään edelleen mahdollisimman laajasti Tilastokeskukseen.

Tilastokeskus, opetushallinto, korkeakoulut ja koulutuksen järjestäjät sopivat tietojärjestelmien välisistä rajapintamäärittämisistä, joiden avulla mahdollistetaan oppilaitosten tietojärjestelmien kehittäminen siten, että tieto siirtyy oppilaitosten tietojärjestelmistä suoraan Tilastokeskuksen ja opetushallinnon tietojärjestelmiin.

6.1.1 Tilastokeskuksen rooli

Tilastokeskuksella on tilastoviranomaisena oikeus ja vastuu opetusministeriön hallinnonalan tietojen keräämisestä, hankinnasta ja perustilastojen tuottamisesta. Tilastokeskus tekee perustilastojen yhdistämisen uusiksi tietoaineistoiksi, julkaisee tilastoja ja tuottaa opetus- ja kulttuurihallinnolle perustietoja säädösvalmistelun, päätöksenteon, analyysien ja tuloksellisuuden arvioinnin tarpeisiin.

6.1.2 Opetusministeriön rooli

Opetusministeriön tietotarpeen perustan muodostavat koulutus- ja tiedepolitiikan sekä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan ohjaus- ja päätöksenteossa tarvittavat tiedot. Tietotarpeita määrittävät myös korkeakoulujen sekä alaisten virastojen ja laitosten kanssa tehtävät tavoite- ja tulossopimukset, tuloksellisuuden arvioinnissa käytettävät tuloksellisuus- ja vaikuttavuusindikaattorit sekä koulutuksen alueellinen, koulutussektorikohtainen ja alakohtainen määrällisen mitoituksen suunnittelu.

Kulttuuripolitiikan alueella palvelusten tarjontaa ja osallistumismahdollisuuksia kehitetään hallitusohjelman tavoitteiden ja vahvistettujen strategisten tavoitteiden pohjalta. Ohjausta koskevat tietotarpeet määräytyvät siitä, miten koulutuksen ja kulttuurin ohjausjärjestelmiä kehitetään ja millaisia tulostavoitteita asetetaan.

Opetusministeriöllä on koulutus- ja tiedepolitiikan ohjauksen ja päätöksenteon sekä tavoite- ja tulosohjausprosessin hoitamisessa ja koulutuksen tuloksellisuuden ja tehokkuuden arvioinnissa tarvittavat päätöksenteko- ja tietojen analysointijärjestelmät yliopistojen seuranta- ja tulosohjausjärjestelmä, KOTA, ammattikorkeakoulujen seuranta ja tavoiteohjausjärjestelmä, AMKOTA ja toisen asteen koulutuksen järjestämislupajärjestelmä KOUTE. Käytävissä on myös opetushallituksen ylläpitämät oppilaitostietokanta, OPTI ja valtionosuusjärjestelmä VALOS.

Opetusministeriön tulee myös kyetä ennakoimaan uusia politiikan tietotarpeita riittävän pitkällä aikavälillä. "Tietotarpeet vuoteen 2010" -työryhmä arvioi, että ympäristömuutoksista aiheutuu edelleen uusia kansainvälistä liikkuvuutta ja kansainvälistymistä koskevia tietotarpeita. Aluetiedot ja aikuiskoulutustiedot tulevat yhä tärkeämmiksi, samoin mitoitus- ja ennakkointitiedot, verkostotiedot, tietoyhteiskuntatiedot sekä tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä innovaatiojärjestelmiä koskevat tiedot.

6.1.3 Opetushallituksen rooli

Tietotarpeet pohjautuvat lakeihin, asetuksiin sekä ministeriön ja koulutuksen järjestäjien päätöksiin. Opetushallituksen tietotarpeita määrittävät päätöksenteko, kehittäminen, arviointi, ennakkointi, koulutuksesta tiedottaminen sekä seuranta/tilastointi ja tilastotietopalvelu. Tiedon tarpeiden määrittäminen ja laajemmat tietojärjestelmien kehittämisen linjat sovitaan opetusministeriön kanssa tulossopimuksessa.

Opetushallituksen rooli tietohallinnassa ja tietotuotanto jakautuu neljään päälohkoon: perustietojärjestelmät, opiskelijavalintajärjestelmät, ennakkointipalvelut ja valtionosuusjärjestelmä.

6.1.4 Lääninhallitusten rooli

Lääninhallitusten sivistysosastojen tietotarpeita määrittävät päätöksenteko, kehittäminen, arviointi, alueellinen koulutustarpeen ennakkointi, koulutuksesta tiedottaminen sekä seuranta. Tietotarpeet pohjautuvat lakeihin, asetuksiin ja ministeriön päätöksiin sekä koulutus- ja tiedepolitiikan että kulttuuripolitiikan toimialoilla.

Opetusministeriön ja lääninhallitusten tulossopimuksissa on sovittu myös erikseen tehtävistä, jotka aiheuttavat tietotarpeita. Tietotarpeet liittyvät edellisten lisäksi opetus-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimen peruspalvelujen arviointiin.

Kulttuurihallinnon "alueviranomaisina" toimivat erityisesti taidehallinnon osalta alueelliset taidetoimikunnat. Niiden taiteen yleiseen kehitykseen liittyvää seuranta- ja arviointitehtävää kehitetään alueellisen kulttuurihallinnon näkökulmasta.

6.1.5 Koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten rooli

Koulutuksen järjestäjät ja oppilaitokset toimittavat perustilastoaineistoja pääsääntöisesti suoraan Tilastokeskukseen, joka jalostaa ja edelleen toimittaa tiedot opetushallinnon tarpeisiin. Myös koulutuksen järjestäjillä ja oppilaitoksilla on tietotarpeita, jotka liittyvät yleisen seurannan ja päätöksenteossa tarvittavien tietojen lisäksi erityisesti oman toiminnan arviointiin ja johtamiseen.

Nelivuotisella Tilastokeskuksen ja opetushallinnon välisellä tietopalvelusopimuksella on sovittu, että opetusministeriö ja Opetushallitus saavat julkaista hankkimansa tiedot niin, että ne ovat käytettävissä korkeakouluissa, lääninhallituksissa, opetushallinnon rahoittamissa tutkimuksissa ja koottuina tilastoina myös internetissä kaikille tarvitsijoille.

6.1.6 Kulttuuripalvelujen toteuttajien rooli

Kunnat keräävät tietoja alaisestaan kulttuuritoiminnasta, minkä lisäksi eri alojen keskeiset järjestöt keräävät tilastoinnin pohjana käytettäviä perustietoja. Niiden tuottamista tiedoista tuotetut kulttuuritilastot ovat julkisia ja kaikkien tahojen käytettävissä.

6.1.7 Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen rooli

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO on vastannut korkeakoulujen kansainvälisen opiskelijaliikkuvuuden tilastoinnista. CIMO kerää tiedot yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijaliikkuvuudesta kalenterivuositain, toimittaa tiedot opetusministeriön KOTA- ja AMKOTA -tietokantoihin sekä julkaisee tilastoraportin vuosittain. Liikkuvuus-tietoja käytetään korkeakoulujen liikkuvuustavoitteiden toteutumisen seurannassa, liikkuvuuden kansainvälisessä vertailussa sekä korkeakoulujen itse- ja vertaisarvioinnissa. CIMO toimii yhteistyössä opetusministeriön yliopisto- ja ammattikorkeakouluyksikköjen, korkeakoulujen ja Tilastokeskuksen kanssa. CIMO jatkaa edelleen kansainvälisen opiskelijaliikkuvuuden valtakunnallisena tilastoijana.

6.2 Kehittämisehdotukset

Opetusministeriön yksiköt, Opetushallitus ja lääninhallitusten sivistysosastot ovat yhdessä määritelleet ja sopineet tietohallinnan ja tietotuotannon periaatteet selkeyttämään eri toimijoiden rooleja ja tehneet itsearvioinnin näiden periaatteiden toteutumisesta omassa yksikössään/työssään. Tietohallinnan ja tietotuotannon itsearviointien pohjalta tehdään seuraavat kehittämisehdotukset.

- Kaikilla koulutussektoreilla käytetään opetushallinnon koulutus-, opinto- ja asteluokitusta, jotta tietojen analysointi, vertailtavuus ja tietojen vaihto järjestelmien välillä sekä tietojärjestelmien integrointi olisi mahdollista.
- Päällekkäisen työn välttämiseksi ja tiedon oikeana säilymisen takia on tärkeää, että tieto tallennetaan vain siellä missä se toiminnan myötä syntyy. Tallennettua tietoa hyödynnetään eri tietojärjestelmissä käyttäen hyväksi tietoliikenneyhteyksiä ja järjestelmien integrointimahdollisuuksia.

- Tulos- ja tavoitesopimusprosessin sekä ammatillisen koulutuksen säätely- ja ohjausprosessiin liittyvä asiointi opetusministeriön, koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välillä tapahtuu sähköisesti.
- Koulutukseen hakeutumisprosessin tehostamiseksi myös toisen asteen koulutuksen yhteishakujärjestelmään kehitetään sähköinen hakupalvelu ja uudistuksen valmistelun yhteydessä arvioidaan samalla muut toisen asteen yhteishakujärjestelmän kehittämistarpeet.
- Opiskelija- ja tutkintotiedonkeruu keskitetään Tilastokeskukseen kaikilla koulutussektoreilla.
- Kehitetään avoin tietopalvelu koskemaan kaikkia koulutussektoreita, jotta tiedot, tilastot ja tehdyt analyysit ovat käytettävissä nykyistä helpommin ja kattavammin.
- Opetusministeriö kehittää ja toteuttaa ammatillisen koulutuksen päätöksenteon tukijärjestelmään KOUTEen päätöksentekoon ja ohjaukseen soveltuvien määrittelyjen mukaisen tilastoraporttiosion.
- Opetushallitus kehittää yhteistyössä opetusministeriön kanssa OPTlin yleissivistävän koulutuksen päätöksentekoon tukijärjestelmän, jonka avulla voidaan tuottaa ja hallita sekä siirtää tietoa tehokkaasti ydinprosesseista eri toimijoiden välillä.
- Aikuiskoulutuspolitiikan kanssa linjassa oleva ja aikuiskoulutuspolitiikan harjoittamista tukeva koko opetusministeriön toimialaa koskeva tilastokirja laaditaan jatkossa vuosittain. Tilastokirjan tietojen määrittelystä ja julkaisusta vastaa opetusministeriö ja sen toimittamisesta Opetushallitus.
- Korkeakouluihin hakeneet ja valitut tilastojulkaisun tietotuottaminen siirtyy Tilastokeskuksesta Opetushallitukseen. Opetushallitus tuottaa korkeakouluihin hakeneita ja valittuja koskevat tiedot Koulutusnetti-hakupalvelussa, indikaattori-julkaisussa, koulutusoppaissa ja internetissä.

6.3 Esitysten henkilöstö- ja muut vaikutukset

Ehdotuksilla ei ole määrällisiä henkilöstövaikutuksia. Esityksillä on toimintaa tehostava ja toiminnan avoimuutta lisäävä vaikutus. Esitetyt toimenpiteet vaikuttavat päätöksenteko- ja päätöksentekoa tukevien analysointijärjestelmien kehittämiseen ja sitä kautta olemassa olevan henkilöstön työmenetelmien kehittämiseen sekä lisäävät avoimuutta tietotuotantoon ja tukevat koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten mahdollisuuksia tehostaa itsearviointejaan.

7 Muita kehittämisalueita

7.1 Rehtorien ja opettajien kelpoisuus ja erivapaus

7.1.1 Säännökset

Perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, taiteen perusopetuksen ja vapaan sivistystyön rehtorien ja opettajien kelpoisuudesta säädetään opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa asetuksessa (986/1998). Asetus koskee rehtoreiden ja opettajien tehtäviä siitä riippumatta, onko koulutuksen järjestäjä valtio, kunta tai kuntayhtymä taikka yksityinen yhteisö tai säätiö.

Yliopistojen ja niihin kuuluvien harjoittelukoulujen virat ovat valtion virkoja. Valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto voi erityisistä syistä antaa erivapauden asetuksella säädetyistä kelpoisuusvaatimuksista, ei kuitenkaan tuomarin virkaan pääsemistä varten. Yliopistojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään korkeakoulujen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ja tehtävistä annetussa asetuksessa (309/1993).

Ammattikorkeakoululain (351/2003) 30 §:n mukaan opetusministeriö voi erityisestä syystä myöntää kelpoisuusvaatimuksista erivapauden. Ammattikorkeakoulujen rehtorin ja opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään ammattikorkeakouluista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (352/2003).

7.1.2 Ehdotukset

Eri koulutusmuotojen rehtorien ja opettajien tehtävät ovat luonteeltaan erilaisia ja kelpoisuusvaatimukset poikkeavat jonkin verran toisistaan. Tämän vuoksi erivapautta koskevat tarpeet ovat eri koulutusmuodoissa erilaiset.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen rehtorin ja opettajien tehtävissä erivapaudelle ei ole tarvetta, ei myöskään taiteen perusopetuksen opettajan tehtävissä. Yleissivistävän koulutuksen ja taiteen perusopetuksen opettajia koskevat erivapauden kanssa päällekkäiset järjestelmät; yliopistot voivat antaa opintosuorituksista vastaavuustodistuksia ja todeta kelpoisuuden antaa taiteenalan opetusta. Taiteen perusopetuksen rehtorien kelpoisuuksissa on ongelmia, mutta ne eivät ole ratkaistavissa erivapauksia myöntämällä eivätkä delegoimalla.

Ehdotetaan, että kumotaan erivapauden myöntämistä koskevat säännökset perusopetuslaista (628/1998), lukiolaista (629/1998) ja taiteen perusopetuksesta annetusta laista (633/1998). Lakeihin lisätään säännökset siitä, että erivapautta ei myönnetä näiden lakien nojalla säädetyistä kelpoisuusvaatimuksista, sekä perusopetus- ja lukiolakeihin viittaus-

säännökset yliopiston oikeudesta vastaavuustodistuksen antamiseen. (Liite)

Valtion virkamieslain 8 §:n 2 momentin säännös, jonka mukaan valtioneuvosto voi erityisistä syistä antaa erivapauden asetuksella säädetyistä kelpoisuusvaatimuksista, ei estä säätämästä lailla toisin valtion oppilaitosten osalta, joissa annetaan perusopetusta, lukio-koulutusta tai taiteen perusopetusta.

Kelpoisuutta ja erivapauksia koskevat kysymykset ammatillisen koulutuksen, aikuis-koulutuksen sekä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan alueilla eivät ole delegoimalla hoidettavissa. Tarvetta erivapauksiin ei ole juuri esiintynyt yliopistoissa, harjoittelukouluissa eikä ammattikorkeakouluissa, joten niitä koskevia säännöksiä ole tarvetta muuttaa.

Ehdotuksilla ei ole henkilöstö- tai taloudellisia vaikutuksia.

7.2 Korkeakoulujen arviointineuvosto

Korkeakoulujen arviointineuvoston tehtävät on määritelty asetuksessa (A 1320/1995, 465/1998). Korkeakoulujen arviointineuvoston tehtävänä on avustaa korkeakouluja ja opetusministeriötä korkeakoulujen arviointia koskevissa asioissa, huolehtia ammattikorkeakoulujen toimilupahakemusten ja perustamishankkeiden arvioinnista, järjestää korkeakoulujen toimintaan sekä korkeakoulupolitiikkaan liittyviä arviointeja, tehdä korkeakoulujen arviointia ja sen kehittämistä koskevia aloitteita, huolehtia arviointia koskevasta kansainvälisestä yhteistyöstä, edistää korkeakoulujen arviointia koskevaa tutkimusta sekä arvioida korkeakoulujen järjestämiä erikoistumisopintoja ja hyväksyä ne korkeakoulututkintojen järjestelmästä annetun asetuksen 14 §:ssä tarkoitettuun rekisteriin sekä pitää mainittua rekisteriä.

Opetusministeriö nimittää kullekin toimikaudelle uuden neuvoston, joka koostuu 12 jäsenestä. Jäsenet edustavat yliopistoja, ammattikorkeakouluja, opiskelijoita ja työelämää. Arviointineuvoston sihteeristöön kuuluu tällä hetkellä 11 henkilöä, joista yksi on opetusministeriön vakinaisessa virassa ja viisi määräaikaisessa virkasuhteessa. Projektitehtävissä toimivat viisi henkilöä ovat opetusministeriön rahoituksella neljän korkeakoulun palkkalistalla, enintään vuoden kerrallaan.

Korkeakoulujen arviointineuvoston nykyinen asema opetusministeriöön nähden ei ole kansainvälisessä vertailussa harvinainen tai poikkeuksellinen. Tärkeimmässä asiassa, arvioinnin menetelmiä ja tuloksia koskevassa päätöksenteossa, Korkeakoulujen arviointineuvoston riippumattomuus toteutuu hyvin. Arviointineuvoston omat sisäiset säännökset ja käytännöt turvaavat riippumattoman ja uskottavan aseman.

Korkeakoulujen arviointineuvoston kansainvälinen, erityisesti eurooppalainen yhteistyö on hyvin tiivistä ja se tulee turvata jatkossakin. Korkeakoulujen arviointineuvosto on eurooppalaisten korkeakouluja arvioivien organisaatioiden muodostaman verkoston (ENQA) jäsen. ENQA:n säännöt edellyttävät muun muassa, että sen jäsenorganisaatioiden on oltava riippumattomia korkeakouluista ja opetusviranomaisista.

7.2.1 Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Koulutuksen arviointineuvoston yhteistyön vahvistaminen

Molemmilla arviointineuvostoilla on yhteisiä toimintastrategioita ja periaatteita, mutta osin myös erilaisuutta. Perustehtävä on periaatteellisesti sama, mutta arvioinnin kohdeympäristöt poikkeavat merkittävästi toisistaan. Neuvostojen toiminta- ja kohdeympäristö on kuitenkin kokonaisuus, jossa eri koulutusasteet esiasteesta korkea-asteen koulutukseen niveltyvät toisiinsa. Synergiaetua voidaan etsiä arvioinnin koordinoinnista, suunnittelusta, toteutuksesta

ja arviointitulosten laaja-alaisesta hyödyntämisestä. Mahdollinen organisatorinen yhteys Koulutuksen arviointineuvoston kanssa edellyttää, että arviointineuvostojen asema järjestetään uudelleen erityisellä lainsäädännöllä.

7.2.2 Korkeakoulujen arviointineuvoston sijoittaminen Helsingin ulkopuolelle

Alueellistamisen ei voida katsoa helpottavan Korkeakoulujen arviointineuvostolle annettua tehtävää avustaa opetusministeriötä ja korkeakouluja arviointiin liittyvissä asioissa. Korkeakoulujen ja opetusministeriön ohella Korkeakoulujen arviointineuvoston tärkeimmät sidosryhmät ovat korkeakoulujen opiskelijat ja henkilökunta sekä valmistuneita työllistävä työelämä.

Arviointitoiminnan menestyksenkäs hoitaminen vaatii sihteeristön asiantuntijuuden kasvatamista ja säilyttämistä. Neuvoston toimipisteen siirto Helsingin ulkopuolelle saattaisi helpottaa neuvoston tarvitseman uuden sihteerityövoiman saantia, mutta johtaisi nykyisen, vuosien varrella kertyneen asiantuntijuuden menettämiseen, koska sihteeristö suurelta osin vaihtuisi. Korkeakoulujen arvioinnin asiantuntemusta ei maassamme laajasti ole saatavissa. Henkilöstön vaihtuminen haittaisi juuri nyt ajankohtaista arvioinnin kansainvälistä kehittämistä ja uudistamista, erityisesti korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditoinnin suunnittelua ja toimeenpanoa.

7.2.3 Ehdotus, säädösmuutos-, henkilöstö- ja kustannusvaikutukset

Koulutuksen arvioinnin kokonaisuuden kehittämiseksi tiivistetään yhteistyötä Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Koulutuksen arviointineuvoston kesken asettamalla neuvostoille yhteinen sihteeristö. Lähtökohtana on, että arviointikohteiden, tavoitteiden ja menetelmien erilaisuudesta johtuen säilytetään kuitenkin kaksi erillistä neuvostoa. Uudistus toteutetaan vuoden 2008 alusta ja se edellyttää, että arvioinnin järjestämisestä koulutuksen kaikilla tasoilla säädetään yhteinen lainsäädäntö. Samassa yhteydessä voidaan tehdä tarvittavat ratkaisut arviointineuvostojen riippumattoman aseman turvaamiseksi.

7.3 CIMOn ja Opetushallituksen yhteistyö

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO on opetusministeriön alainen kansainvälisten asiain asiantuntija- ja palveluorganisaatio (L 238/1991 ja A 81/200). CIMO koordinoi ja toteuttaa apuraha- ja henkilövaihto-ohjelmia ja vastaa useampien Euroopan unionin koulutus-, kulttuuri- ja nuoriso-ohjelmien kansallisesta toimeenpanosta. CIMO edistää Suomen kielen ja kulttuurin opintoja ulkomaisissa yliopistoissa. CIMO tukee kansainvälistymistä myös koulutuksen, tiedotuksen, neuvonnan ja julkaisujen avulla sekä markkinoi suomalaista koulutusta ulkomailla. Opetusministeriö tekee tulossopimuksen CIMOn kanssa. CIMOn asiat koordinoidaan koulutus- ja tiedepolitiikan osastolla. CIMOn toiminnan kohderyhminä ovat kaikki oppilaitokset. Nykyisin eniten toimintaa kohdistuu yliopistoihin ja muihin korkeakouluihin. CIMOn ja Opetushallituksen tehtävät sivuavat toisiaan:

- a) yleissivistävän koulutuksen kansainvälistämisessä;
- b) ammatillisen koulutuksen kansainvälistämisessä sekä
- c) kansainvälistymistä koskevissa tietopalveluissa

7.3.1 Yleissivistävän koulutuksen kansainvälistyminen

Kouluopetuksen (esiopetus, perusopetus, lukiokoulutus ja nuorisoasteen/toisen asteen ammatillinen koulutus) kansainvälistyminen edistämistehtävät jakaantuvat tällä hetkellä CIMOn ja Opetushallituksen välille.

Comenius-ohjelman kansallisen toimeenpanon siirryttyä vuonna 2000 CIMOon siirron yhteydessä sovittiin, että jatketaan aiempaa käytäntöä, jonka mukaan Comenius-hankkeiden määrää lisätään kansallisella rahoituksella ja että Opetushallitus antaa CIMOn käyttöön aiemmin tähän tarkoitukseen käyttämänsä määrärahan. Euroopan unionin laajentuessa kansallisen rahoitusosuuden merkitys Comenius kouluprojekteissa on tulossa entistä tärkeämmässä. Uusien maiden liittyminen unioniin on pienentänyt komission Suomen budjettiosuutta ohjelmassa 250 000 eurolla vuonna 2004. Comenius-hankehakemusten arvioinneissa on mukana Opetushallituksen asiantuntijoita ja tätä kautta hakemusten arviointiin saatu kansallinen koulutuspoliittinen näkemys tulee huomioiduksi.

7.3.2 Ammatillisen koulutuksen kansainvälistyminen

EU:n ammatillisen koulutuksen Leonardo da Vinci -ohjelman kansallinen toimeenpano on ollut jaettu CIMOn ja Opetushallituksen kanssa siten, että CIMO on vastannut ohjelman liikkuvuustoimenpiteistä ja Opetushallitus ohjelman muista toimenpiteistä (pilottihankkeet, kielitaito, valtioiden rajat ylittävät verkostot sekä viiteaineistot). Opetusministeriö on 21.4.2004 päättänyt, että Leonardo da Vinci -toimintaohjelman käytännön toimeenpanosta vastaavaksi toimistoksi määrättiin 1.8.2004 lukien kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO. Toiminnot yhdistämällä pystytään paremmin vastaamaan tuleviin haasteisiin, kuten tiukentuvista taloussäännöistä ja hankkeiden määrän kasvusta aiheutuviin työtehtävien lisääntymiseen sekä luomaan hyvät edellytykset valmistautumiselle Euroopan unionin vuonna 2007 alkavaan uuteen ohjelmakupolveen.

7.3.3 Kansainväliset tietopalvelutehtävät Opetushallituksessa ja CIMOssa

Opetushallitus tuottaa sekä kansallisesti että kansainvälisten organisaatioiden käyttöön tietoa suomalaisesta koulutuksesta. CIMOn tieto- ja neuvontapalvelut jäsentävät ja tarjoavat CIMOn toimialaan liittyvää tietoa asiantuntijoille ja CIMOn muun laajan asiakaskunnan tarpeisiin. Eurooppalainen ja kansallinen verkosto- ja projektiyhteistyö muodostaa merkittävän osan tieto- ja neuvontapalveluiden toiminnasta.

Kansainvälisiä tietopalvelutehtäviä, joissa Opetushallitus ja CIMO tekevät yhteistyötä, ovat:

- Koulutusjärjestelmien ja koulutustarjonnan eurooppalainen Ploteus-portaali (Suomea koskevat tiedot: OPTI-tietokanta, internet-palvelu Koulutusnetti sekä Suomen Eurydice-yksikön tuottama koulutusjärjestelmätieto Eurybase-tietokantaan)
- Euroopan unionin koulutustiedonvaihdon verkostot Eurydice ja Cedefop ReferNet.
- Cedefopin opintovierailuohjelma
- Opetushallituksen web-palvelu (www.oph.fi) sekä CIMOn web-palvelut (www.cimo.fi ja www.maailmalle.net), jotka sisältävät linkkejä CIMOn/ Opetushallituksen sivuille. Yhteistyötä tehdään myös muussa asiakaskunnalle suunnatussa tiedotuksessa
- Tutkintojen tunnustamista edistävät kansainväliset tiedonvaihtoverkostot NARIC ja NRP

- Tutkintojen läpinäkyvyyttä ja tunnustamista edistävä Europassi-asiakirja
- Julkaisutuotanto: Opetushallituksen tuottamia julkaisuja hyödynnetään neuvontatyössä. CIMOn yhteistyössä työministeriön kanssa tuottamiin Perustieto-sarjan oppaisiin sisältyy tutkintojen tunnustamista käsittelevä osio, jonka tuottamisesta Opetushallitus vastaa.

Kansainvälisten tietopalvelutehtävien työnjako CIMOn ja Opetushallituksen välillä on selkeä ja yhteistyö sujuu hyvin. Tarvetta tehtävien uudelleen järjestelyyn ei ole. Molempien virastojen tulee kuitenkin jatkossakin kantaa huolta siitä, että tiedon kulkuun niiden välillä ei synny katkoksia.

7.3.4 CIMOn ja Opetushallituksen taloushallinnon yhteistyömahdollisuudet

Opetushallitus on valtion tilivirasto. CIMO on opetusministeriön maksupiste. Taloushallinnon alalla Opetushallituksella ja CIMOlla ei ole päällekkäisyyksiä. Tiiviimmästä yhteistyöstä taloushallinnon alalla ei koidu kummallekaan virastolle merkittäviä etuja. Opetusministeriössä tullaan käynnistämään (v. 2005) laskentatoimen palvelukeskusmallin käyttöönottoa koskeva selvitystyö, joka kytketään Valtiokonttorin Kieku-ohjelmaan. Ensi vaiheessa selvityksen piiriin kuuluisivat opetusministeriö ja sen alaiset maksupisteet, myös CIMO.

7.3.5 Ehdotukset, säädösmuutos-, henkilöstö- ja kustannusvaikutukset

Yleissivistävän koulutuksen kansainvälistämisessä rahoituskäytännön jatkuvuuden ja tason ennustettavuuden takia tulee Comenius-hankkeiden kansallisen tuen vuotuisesta tasosta sopia etukäteen sekä CIMOn että Opetushallituksen tulosneuvotteluissa opetusministeriön kanssa.

Valtioneuvoston hyväksymässä Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2003–2008 esitetään ammatillisen koulutuksen kansainvälistymisen voimakasta kehittämistä. CIMOn ja Opetushallituksen yhteistyötä lisätään erityisesti Leonardo da Vinci-ohjelman ja Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen kansainvälistymis-toimintojen välillä mm. painopisteiden määrittelyssä ja tulosten levittämisessä. Ammatillisen koulutuksen kansainvälistymiselle kansallisen rahoituksen tason jakautumisesta opetushallituksen ja CIMOn hankkeiden kesken sovitaan samalla tavalla kuin menetellään yleissivistävän koulutuksen osalta.

Ehdotuksilla ei ole säädösmuutos-, henkilöstö- tai kustannusvaikutuksia.

7.4 Koulutustoimikuntien asema

Opetusministeriö on asettanut 1.2.2004–31.1.2007 väliseksi toimikaudeksi 33 koulutustoimikuntaa sekä koulutuksen yhteistyöneuvottelukunnan. Koulutustoimikuntien työtä ohjaa valtioneuvoston asetus (1005/2000, muutettu 4/2001, 785/2002, 1147/2003) koulutustoimikunnista ja koulutuksen yhteistyöneuvottelukunnasta. Toimikuntien tehtävänä on edistää yhteistyössä opetusministeriön ja opetushallituksen kanssa koulutuksen ja työelämän vuorovaikutusta. Toimialueeseen kuuluu nuorten ja aikuisten ammatillinen perus- ja lisäkoulutus, ammattikorkeakouluopinnot ja yliopistoissa annettava ammatillisesti suuntautunut koulutus.

Koulutustoimikunnat koostuvat työnantajien, työntekijöiden, opetushallinnon, opettajien ja muiden koulutus- ja työvoimakäytösten kannalta keskeisten asiantuntijatahojen

edustajista. Koulutustoimikuntien sihteereinä toimivat opetushallituksen määräämät virkamiehet. Koulutuksen yhteistyöneuvottelukuntaan kuuluvat koulutustoimikuntien puheenjohtajat, työmarkkinoiden keskusjärjestöjen edustajat ja puheenjohtajana opetusministeriön määräämä virkamies, sihteereinä toimivat opetusministeriön virkamiehet.

7.4.1 Koulutustoimikuntien tehtävät

Toimikuntien tehtävänä on käsitellä tarvittaessa yhteistoiminnassa keskenään ammatillisesti suuntautuneen koulutuksen kehittämiseen liittyviä periaatteellisia kysymyksiä ja tässä tarkoituksessa

- seurata, arvioida, ja ennakoida alansa ammatillisesti suuntautuneen koulutuksen ja työelämässä tarvittavan osaamisen kehitystä,
- tehdä ehdotuksia alansa koulutuksen määrälliseksi ja laadulliseksi kehittämiseksi,
- käsitellä opetushallituksen vahvistettavaksi kuuluvien opetussuunnitelmien ja näyttötutkintojen perusteet ja antaa muutoin alansa kuuluvia lausuntoja sekä
- suorittaa opetusministeriön määräämät muut tehtävät.

Koulutuksen yhteistyöneuvottelukunnan tehtävänä on käsitellä vastaavia asioita laaja-alaisina, koulutusrajat ylittävinä kokonaisuuksina.

7.4.2 Ehdotus

Nykyinen koulutustoimikuntien toimikausi päättyy vuonna 2007. Ennen toimikauden päättymistä arvioidaan koulutuksen ja työelämän vuorovaikutuksen organisointi. Arvioinnin tulosten pohjalta tehdään tarvittavat toimenpiteet koulutustoimikuntajärjestelmän uudistamiseksi.

8 Yhteenveto

Valtionosuusasiat

Työryhmä katsoo, että nykyinen valtionosuusasioiden työnjako on toimiva eikä näin ollen esitä siihen muutoksia. Yhteistyötä eri vastuutahojen välillä on tarpeen edelleen tiivistää ja työnjakoa selkeyttää mm. opetustoimen valtionosuuden määrittelyn ja talousarvion valmistelun perusteena käytettävien kustannustietojen luotettavuuden varmistamiseksi. Ei säädös- muutos-, henkilöstö- eikä kustannusvaikutuksia.

Valtionavustusasiat

Työryhmä esittää delegoitavaksi valtionavustuspäätökset, jotka koskevat

- saamenkielistä kunnallista perusopetusta, lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta (Lapin lääninhallitukselle)
- eräiden teosten laadinta- ja hankintamenoja (Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnalle)
- muita tieteen tukemisesta aiheutuvia menoja, erään tukimuodon menoja (Suomen Akatemialle)
- yhteispohjoismaista kirjastoautotoimintaa (Lapin lääninhallitukselle)
- tietoyhteiskuntaohjelmaan liittyviä valtionavustuksia museoille (Museovirastolle)
- kulttuuriperinteen tallentamista ja tutkimista (Museovirastolle)

Delegoitavaksi esitettäviin valtionavustuksiin on vuoden 2004 talousarviossa osoitettu yhteensä 1 932 394 euroa ja vastaavien valtionavustuspäätösten lukumäärä vuonna 2003 oli yhteensä 113.

Delegoitavilla päätöksillä ei ole merkittävää työllistävää vaikutusta eivätkä ne edellytä henkilöstö- tai muita resurssimuutoksia. Delegointi voidaan pääosin hoitaa valtion talousarvion tilijaottelumuutoksin. Saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen avustusten delegointi edellyttää asetuksen muutosta.

Rakentaminen, terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön kehittäminen

Työryhmä esittää oppilaitosten, kirjastojen ja liikuntatoimen perustamishankkeita sekä muita toimitiloja ja varustamista koskevien asioiden siirtämistä pääosin lääninhallituksiin. Strategiset päätökset säilytetään opetusministeriössä. Tällöin:

1. Opetusministeriö asettaa oppilaitosten, liikuntatilojen ja kirjastojen rakentamista koskevat yleiset suuntaviivat ja painopistealueet ja laatii perustamishankkeiden rahoitussuunnitelman sekä jakaa määrärahat ja valtuudet lääninhallituksille.
2. Opetushallitus vastaa oppilaitosten toimitiloja ja varustamista sekä toimitilojen ylläpitoa koskevasta, laajasti ottaen oppimisympäristöjen kehittämistyöstä, oppilaitosrakentamista koskevan tietovarannon organisoinnista ja ylläpidosta sekä tiedon jakamisesta yhdessä lääninhallitusten kanssa.
3. Läninhallitukset hoitavat oppilaitosten ja kirjastojen perustamishankkeiden valtionaputehtävät. Valtionavun palautuksen määräämistä koskevat tehtävät esitetään siirrettäväksi lääninhallituksille.

Ehdotetut perustamishankkeita koskevat tehtävien siirrot edellyttävät muutoksia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) 49 §:ään ja 53 §:ään sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 16 §:ään.

Tehtäviin käytettävissä olevat henkilöresurssit jakautuvat ehdotuksen mukaan eri viranomaisissa seuraavasti:

- Opetusministeriö 1 htv (oppilaitosrakentamisen valtionaputehtävissä olevasta kolmesta virasta yksi jää opetusministeriöön)
- Opetushallitus 1,5–2 htv (oppilaitosrakentamista ja -varustamista koskevia kehittämissuhteita varten, opetusministeriöstä siirretään 1 virka nykyisen 0,5 htv:n lisäksi)
- Läninhallitukset 7,5 (opetusministeriöstä siirretään yksi virka nykyisen lääninhallitusten käytössä olevan 6,5 htv:n lisäksi).

Liikuntapaikkojen ja koulutuskeskusten kehittämis- ym. tehtävissä opetusministeriössä siirtymäkauna on 2,6 htv ja näiden osalta resurssitarve, mahdolliset muutokset ja resurssien uudelleen kohdistaminen esitetään arvioitavaksi myöhemmässä vaiheessa.

Henkilöstömuutosten ohella esitetyillä muutoksilla ei arvioida olevan muita välittömiä taloudellisia vaikutuksia kuin kirjastohankkeiden kehittämistoiminnan vaatima rahoitus.

EU:n rakennerahastohankkeet

Työryhmä esittää, että hankkeiden valmistelu- ja päätöksentekomenettelyyn ei tehdä nykyisellä ohjelmakaudella (vuosina 2000–2006) muutoksia. Opetusministeriössä tehtävien hankepäätösten mahdollista delegointia tarkastellaan ohjelmakauden vaihtuessa.

Lähialuehankkeiden ja Interreg-hankkeiden koordinoinnista esitetään seuraavaa:

1. Ei tehdä muutoksia lähialueyhteistyön nykyisen päätöksenteon delegoinnissa opetusministeriön hallinnonalalla ennen vuotta 2007, vaan tehostetaan toimintoja olemassa olevan päätöksentekorakenteen sisällä. Ennen nykyisen ohjelmakauden päättymistä arvioidaan lähialue-toiminnan vaikuttavuutta.
2. Lisätään tiedon vaihtoa ja tehdään aiempaa enemmän yhteistyötä hankkeiden

suunnitteluvaiheessa opetusministeriön, Opetushallituksen ja lääninhallitusten kanssa. Opetusministeriössä hankeyhteistyö koskee lähialuehankkeita ja ministeriössä päätettävää Interreg III B-hankerahoitusta, Opetushallituksessa lähialueyhteistyötä sekä lääninhallituksissa lähialueyhteistyötä ja Interreg III A -hankkeiden päätöksentekoa.

3. Lähialueyhteistyössä sekä Interreg-hankkeissa suositaan vaikutuksiltaan laajakestoisia ja -kantoisia kehittämishankkeita painottaen yhteistyörakenteiden kehittämistä ja alueviranomaisten yhteistyötä. Viranomaisten samansuuntaiset ja poliittisten linjausten kanssa yhteneväiset toiminnot molemmin puolin rajaa ovat tavoitteena yksittäisten hankkeiden tai irrallisen toiminnan sijaan.
4. Tehostetaan yhteistyötä naapuruusohjelmien ja -hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa.
5. Opetusministeriön ja lääninhallitusten tulossopimuksessa on yksilöitävä aiempaa paremmin lähialueyhteistyönä toteutettavaa toimintaa ja niihin tarvittavia resursseja.
6. Hyödynnetään opetusministeriössä 29.1.2004 asetettua Agenda 2007 rakennerahastojen valmistelutyöryhmää lähialueyhteistyön yksityiskohtaisempien yhteistyön toimintojen valmistelussa. Agenda 2007 -työryhmän toimikausi jatkuu vuoden 2006 loppuun.

Työryhmä ei esitä tässä vaiheessa säädösmuutoksia eikä henkilöstö- ja kustannusvaikutuksia. Työryhmä esittää, että opetusministeriössä 29.1.2004 asetettua Agenda 2007 rakennerahastojen valmistelutyöryhmää hyödynnetään valmisteltaessa opetusministeriön hallinnonalalla tulevaa rakennerahastojen ohjelmakautta säädösten, sekä henkilöstö- ja kustannusvaikutusten arvioinnissa.

Tietohallinta ja tietotuotanto

Tietohallinnan ja tietotuotannon itsearviointien pohjalta työryhmä tekee seuraavat kehittämissuhteet:

1. Kaikilla koulutussektoreilla käytetään opetushallinnon koulutus-, opinto- ja asteluokitusta.
2. Tieto tallennetaan vain siellä missä se toiminnan myötä syntyy. Tallennettua tietoa hyödynnetään eri tietojärjestelmissä käyttäen hyväksi tietoliikenneyhteyksiä ja järjestelmien integrointimahdollisuuksia.
3. Tulos- ja tavoitesopimusprosessin sekä ammatillisen koulutuksen säätely- ja ohjausprosessiin liittyvä asiointi opetusministeriön, koulutuksen järjestäjien ja korkeakoulujen välillä tapahtuu sähköisesti.
4. Koulutukseen hakeutumisprosessin tehostamiseksi myös toisen asteen koulutuksen yhteishakujärjestelmään kehitetään sähköinen hakupalvelu ja uudistuksen valmistelun yhteydessä arvioidaan samalla muut toisen asteen yhteishakujärjestelmän kehittämistarpeet.

5. Opiskelija- ja tutkintotiedonkeruu keskitetään Tilastokeskukseen kaikilla koulutussektoreilla.
6. Kehitetään avoin tietopalvelu koskemaan kaikkia koulutussektoreita.
7. Opetusministeriö kehittää ja toteuttaa ammatillisen koulutuksen päätöksenteon tukijärjestelmään KOUTEen päätöksentekoon ja ohjaukseen soveltuvien määrittelyjen mukaisen tilastoraporttiosion.
8. Opetushallitus kehittää yhteistyössä opetusministeriön kanssa OPTlin yleissivistävän koulutuksen päätöksentekoon tukijärjestelmän, jonka avulla voidaan tuottaa ja hallita sekä siirtää tietoa tehokkaasti ydinprosesseista eri toimijoiden välillä.
9. Aikuiskoulutuspolitiikan kanssa linjassa oleva ja aikuiskoulutuspolitiikan harjoittamista tukeva koko opetusministeriön toimialaa koskeva tilastokirja laaditaan jatkossa vuosittain. Tilastokirjan tietojen määrittelystä ja julkaisusta vastaa opetusministeriö ja sen toimittamisesta Opetushallitus.
10. Korkeakouluihin hakeneet ja valitut -tilastojulkaisun tietotuottaminen siirtyy Tilastokeskuksesta Opetushallitukseen. Opetushallitus tuottaa korkeakouluihin hakeneita ja valittuja koskevat tiedot Koulutusnetti-hakupalvelussa, indikaattori-julkaisussa, koulutusoppaissa ja internetissä.

Ehdotuksilla ei ole määrällisiä henkilöstövaikutuksia. Esityksillä on toimintaa tehostava ja toiminnan avoimuutta lisäävä vaikutus. Esitetyt toimenpiteet vaikuttavat päätöksenteko- ja päätöksentekoa tukevien analysointijärjestelmien kehittämiseen ja sitä kautta olemassa olevan henkilöstön työmenetelmien kehittämiseen sekä lisäävät avoimuutta tietotuotantoon ja tukevat koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten mahdollisuuksia tehostaa itsearviointejaan.

Rehtorien ja opettajien kelpoisuus ja erivapaus

Työryhmä ehdottaa, että erivapauden myöntämistä koskevat säännökset kumotaan perusopetuslaista (628/1998), lukiolaista (629/1998) ja taiteen perusopetuksesta annetusta laista (633/1998). Lakeihin lisätään säännökset siitä, että erivapautta ei myönnetä näiden lakien nojalla säädetyistä kelpoisuusvaatimuksista, sekä perusopetus- ja lukiolakeihin viittaussäännökset yliopiston oikeudesta vastaavuustodistuksen antamiseen.

Ehdotuksilla ei ole henkilöstö- tai taloudellisia vaikutuksia.

Korkeakoulujen arviointineuvosto

Työryhmä ehdottaa, että Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Koulutuksen arviointineuvoston yhteistyötä tiivistetään asettamalla neuvostoille yhteinen sihteeristö. Lähtökohtana on, että arviointikohteiden, tavoitteiden ja menetelmien erilaisuudesta johtuen säilytetään kuitenkin kaksi erillistä neuvostoa. Uudistus toteutetaan vuoden 2008 alusta ja se edellyttää, että arvioinnin järjestämisestä koulutuksen kaikilla tasoilla säädetään yhteinen lainsäädäntö. Samassa yhteydessä voidaan tehdä tarvittavat ratkaisut arviointineuvostojen riippumattoman aseman turvaamiseksi.

CIMOn ja Opetushallituksen yhteistyö

Yleissivistävän koulutuksen kansainvälistämisessä rahoituskäytännön jatkuvuuden ja tason ennustettavuuden takia tulee Comenius- hankkeiden kansallisen tuen vuotuisesta tasosta sopia etukäteen sekä CIMOn että Opetushallituksen tulosneuvotteluissa opetusministeriön kanssa.

CIMOn ja Opetushallituksen yhteistyötä lisätään erityisesti Leonardo da Vinci -ohjelman ja Opetushallituksen ammatillisen koulutuksen kansainvälistymistoimintojen välillä mm. painopisteiden määrittelyssä ja tulosten levittämisessä. Ammatillisen koulutuksen kansainvälistymiselle kansallisen rahoituksen tason jakautumisesta opetushallituksen ja CIMOn hankkeiden kesken sovitaan samalla tavalla kuin menetellään yleissivistävän koulutuksen osalta.

Ehdotuksilla ei ole säädösmuutos-, henkilöstö- tai kustannusvaikutuksia.

Koulutustoimikuntien tehtävät

Nykyinen koulutustoimikuntien toimikausi päättyy vuonna 2007. Ennen toimikauden päättymistä arvioidaan koulutuksen ja työelämän vuorovaikutuksen organisointi. Arvioinnin tulosten pohjalta tehdään tarvittavat toimenpiteet koulutustoimikuntajärjestelmän uudistamiseksi.

Säädösmuutokset

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (635/1998) 49 §:n 1 ja 3 momentti sekä 53 §:n 1 momentti seuraavasti:

49 §

Perustamishankkeeseen suoritettun valtionosuuden palautus

Perustamishankkeeseen saatua valtionosuutta vastaava suhteellinen osa hankitun omaisuuden käyvästä arvosta voidaan kokonaan tai osaksi määrätä palautettavaksi valtiolle, jos hankittu omaisuus luovutetaan toiselle taikka jos toiminta lopetetaan tai omaisuuden käyttötarkoitusta muutetaan pysyvästi eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan.

Jos omaisuus luovutetaan toiselle, joka käyttää omaisuutta valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan, tästä luovutuksesta johtuva palautus voidaan jättää määräämättä, jos luovuttaja omaisuuden luovutuksen yhteydessä sitoutuu vastaamaan palautusehdoista myös luovutuksen jälkeen tai jos luovutuksen saaja sitoutuu vastaaviin omaisuuden luovuttajaa koskeviin palautusehtoihin. Palautusta ei määrätä myöskään suoritettavaksi, jos valtionosuuden myöntämisestä on kulunut yli 15 vuotta.

Palautusvelvollisuudesta ja korvauksen vähentämisestä päättää 53 §:ssä tarkoitettu valtionapuviranomainen. Valtionosuuden saajan on ilmoitettava valtionapuviranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua olosuhteiden muuttumisesta. Jos myöhemmin käy ilmi, ettei ilmoitusta ole tehty määräajassa, on valtionosuutta vastaava suhteellinen osa omaisuuden käyvästä arvosta palautettava valtiolle korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentin mukaisine korkoineen, jollei valtionapuviranomainen erityisestä syystä toisin päättä.

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomainen tässä laissa tarkoitettuja käyttökustannuksia koskevissa asioissa on opetusministeriö. Tässä laissa tarkoitettuja perustamishankkeita koskevissa asioissa valtionapuviranomainen on lääninhallitus.

**Valtioneuvoston asetus
opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun asetuksen muuttamisesta**

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetusministeriön esittelystä,
lisätään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 6 päivänä marraskuuta 1998 annetun asetuksen (806/1998) 25 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi asetuksessa 1395/2001, uusi 2 momentti seuraavasti:

Valtionapuviranomainen eräissä tapauksissa

Lapin lääninhallitus on valtionapuviranomainen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 43 §:n 2 momentissa (1186/1998) tarkoitettuja opetustoimen valtionavustuksia koskevissa asioissa.

**Laki
vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaasta sivistystyöstä 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (632/1998) 16 §:n 1 momentti seuraavasti:

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomainen tässä laissa tarkoitettuja käyttökustannuksia koskevissa asioissa on opetusministeriö. Tässä laissa tarkoitettuja perustamishankkeita koskevissa asioissa valtionapuviranomainen on lääninhallitus, lukuun ottamatta liikunnan koulutuskeskuksia, joiden osalta valtionapuviranomainen on opetusministeriö.

Laki
perusopetuslain 37 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä elokuuta 1998 annetun perusopetuslain (628/1998) 37 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 516/2000, ja *lisätään* pykälään uusi 4 ja 5 momentti seuraavasti:

37 §

Rehtorin ja opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Opetushallitus voi tarvittaessa antaa asetuksen säännöksistä täydentäviä määräyksiä.

Erivapautta ei myönnetä 3 momentissa tarkoitetuista perusopetuksen eikä esiopetuksen tehtävän kelpoisuusvaatimuksista, joista säädetään saman momentin nojalla. Sen estämättä, mitä valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:n 2 momentissa säädetään, tämä koskee myös valtion järjestämän perusopetuksen ja esiopetuksen tehtäviä, joihin sovelletaan 3 momentin nojalla annettua asetusta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään yliopiston oikeudesta antaa todistus opettajan kelpoisuusvaatimukseen kuuluvaa opintosuoritusta vastaavasta suorituksesta.

Laki
lukiolain 30 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lukiolain (629/1998) 30 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 517/2000, ja *lisätään* pykälään uusi 4 ja 5 momentti seuraavasti:

30 §

Rehtorin ja opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Opetushallitus voi tarvittaessa antaa asetuksen säännöksistä täydentäviä määräyksiä.

Erivapautta ei myönnetä 3 momentissa tarkoitetuista lukiokoulutuksen tehtävän kelpoisuusvaatimuksista, joista säädetään saman momentin nojalla. Sen estämättä, mitä valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:n 2 momentissa säädetään, tämä koskee myös valtion järjestämän perusopetuksen ja esiopetuksen tehtäviä, joihin sovelletaan 3 momentin nojalla annettua asetusta.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään yliopiston oikeudesta antaa todistus opettajan kelpoisuusvaatimukseen kuuluvaa opintosuoritusta vastaavasta suorituksesta.

Laki
taiteen perusopetuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 9 §:n 3 momentti ja *lisätään* pykälään uusi 4 ja 5 momentti seuraavasti:

Rehtorin ja opettajien kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään yliopiston oikeudesta todeta henkilö kelpoiseksi antamaan taiteen perusopetusta.

Erivapautta ei myönnetä 3 momentissa tarkoitetuista taiteen perusopetuksen tehtävän kelpoisuusvaatimuksista, joista säädetään saman momentin nojalla. Sen estämättä, mitä valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:n 2 momentissa säädetään, tämä koskee myös valtion järjestämiä taiteen perusopetusta.

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN 952-442-848-2

ISSN 1458-8102

Julkaisumyynti:

Yliopistopaino
PL 4 (Vuorikatu 3)
00014 Helsingin Yliopisto
puhelin (09) 7010 2363
faksi (09) 7010 2374
books@yopaino.helsinki.fi
www.yliopistopaino.helsinki.fi

Bokförsäljning:

Universitetstryckeriet
PB 4 (Berggatan 3)
00014 Helsingfors Universitet
telefon (09) 7010 2363
fax (09) 7010 2374
books@yopaino.helsinki.fi
www.yliopistopaino.helsinki.fi